

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje

SOCIALNI STATUS NOGOMETNIH SODNIKOV

MENTOR

izr. prof. dr. Mojca Doupona Topič

RECENZENT

doc. dr. Zdenko Verdenik

KONZULENT

asist. dr. Stanislav Pinter

AVTOR DELA

Roberto Ponis

Ljubljana, 2009

SOCIALNI STATUS NOGOMETNIH SODNIKOV

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, junij 2009

Roberto Ponis

Strani: 104

Literatura: 92

Priloga: anketni vprašalnik

IZVLEČEK

Namen diplomskega dela je ugotoviti socialni status nogometnih sodnikov v Sloveniji. Za vzorec merjencev v raziskavo smo vključili 44 sodnikov najvišjega ranga, ki sodijo tekme 3. SNL, 2. SNL, 1. SNL in mednarodne tekme. Podatki, dobljeni z anketnim vprašalnikom, so bili obdelani z računalniškim programom SPSS (statistical Package for the social Sciences). Frekvence odgovorov smo izračunali z uporabo podprograma FREQUENCIES, hipoteze so bile testirane s Chi-kvadrat testom.

Ugotovili smo, da med uporabljenimi spremenljivkami samo tri statistično značilno razlikujejo merjence. Med nogometnimi sodniki, ki sodijo v 1., 2., in 3. SNL, so se pojavile statistične razlike pri družinskih stanovanjskih pogojih, mesečnih dohodkih v službi in pri zaslužku iz naslova nogometnega sodnika.

Podrobnejša analiza socialnega statusa je pokazala, da večina sodnikov prihaja iz mest, ki so bodisi občinska bodisi regionalna središča. So lastniki nepremičnine in živijo s partnerko in otrokom. Organizirano, redno trenirajo in pri tem koristijo atletsko stezo, nogometno igrišče in fitness.

Spodbudna je bila ugotovitev, da so njihovi odnosi s funkcionarji klubov in trenerji dobri. V manjši meri to velja za odnose z igralci, ki niso vedno spoštljivi do njih. Ugotovili smo tudi, da se sodniki v primerjavi z drugimi ljudmi počutijo bolj spoštovani, živijo v normalnih finančnih pogojih z dodatnim virom zaslužka, ki jim morda prinaša nekoliko več sproščenosti in varnosti v današnjem potrošniškem svetu. Uvrščajo se v srednji družbeni sloj, ki jim omogoča udobno življenje.

Zahvala

Rad bi se zahvalil za pomoč in nasvete pri nastajanju moje diplomske naloge svoji mentorici izr. prof.dr. Mojci Doupona Topič, recenzentu doc. dr. Zdenku Verdeniku

in konzulentu asist. dr. Stanislavu Pinterju. Hvala Vam, ker ste pripomogli k zaključku mojega študija.

Iskrena zahvala tudi vsem nogometnim sodnikom, ki so mi s svojim sodelovanjem omogočili izvedbo tega projekta.

KAZALO

1. UVOD.....	6
1.1 Značilnosti sociologije športa.....	9
1.1.2 Zgodovina razvoja sodobnega nogometa	10
1.1.3 Sociološka teorija o športu	12
1.1.3.1 Desmond Morris in etnološki pristop	12
1.2 Socialna stratifikacija v sodobni družbi	14
1.2.1 Človekove potrebe	15
1.3 Socialni status.....	15
1.3.1 Skrb za status.....	16
1.3.2 Teža.....	16
1.3.3 Hrepenenje po statusu	17
1.3.4 Pogoji visokega statusa	18
1.4 Družbene razsežnosti nogometne igre.....	19
1.5 Fenomen nogometne igre	20
1.6 Nogometna identiteta.....	21
2. PREDMET IN PROBLEM.....	22
2. 1 Glavni sodnik	24
2.1.2 Pogoji za pridobitev strokovnega naziva.....	24
2.1.2.1 Sodnik-strokovni naziv SODNIK PRIPRAVNIK.....	24
2.1.2.2 Sodnik-strokovni naziv STALNI SODNIK	25
2.1.2.3 Sodnik-strokovni naziv REGIJSKI SODNIK (A lista)	25
2.1.2.4 Sodnik-strokovni naziv REREBUBLIŠKI SODNIK (A lista)	26
2.1.2.5 Sodnik-strokovni naziv MEDNARODNI SODNIK (A lista)	26
2.1.3 Naloge, struktura in napredovanje sodnika	27
2.1.3.1 Kontrola kakovosti sojenja	28
2.1.3.2 Letna analiza kakovosti sojenja	31
3. CILJI PROUČEVANJA IN HIPOTEZE	33
3.1 Hipoteze	33
4. METODE DELA	33
4.1 Vzorec merjencev.....	33
4.2 Vzorec spremenljivk.....	33
4.3 Pogoji izvedbe meritev.....	34
4.4 Metode obdelave podatkov	34
5. EMPIRIČNI PODATKI Z RAZPRAVO	35
5.1 Status.....	35
5.1.2 Športnik	49
5.1.3 Osebnost	64
5.1.4 Zasluzek	77
5.2 Statistično značilne povezave med sojenjem v 1. ligi in ostalimi spremenljivkami.....	83
5.2.1 Družinski stanovanjski pogoji in sojenje v 1. SNL	83
5.2.2 Mesečni dohodek v službi in sojenje v 1. SNL	84
5.2.3 Lanski zaslužek kot nogometni sodnik in sojenje v 1. SNL	84
5.3 Povezanost sojenja v 1. ligi z ostalimi uporabljenimi spremenljivkami	84
5.3.1 Starost in sojenje v 1. SNL	84
5.3.2 Trenutna stopnja izobrazbe in sojenje v 1. SNL	85
5.3.3 Število neobveznih tedenskih treningov in sojenje v 1. SNL	85
5.3.4 Povprečno število odsojenih tekem na mesec in sojenje v 1. SNL	85
5.3.5 Pogoji za treniranje pri organiziranem treningu in sojenje v 1. SNL	85

5.3.6	Karakteristika kraja bivanja in sojenje v 1. SNL	86
5.3.7	Družinski status in sojenje v 1. SNL	86
5.3.8	Odnos s klubi in njihovimi funkcionarji in sojenje v 1. SNL	86
5.3.9	Odnos trenerjev in sojenje v 1. SNL	86
5.3.10	Spoštovanje igralcev in sojenje v 1. SNL	86
5.3.11	Delovni položaj v službi in sojenje v 1. SNL	86
5.3.12	Vrednost avtomobila in sojenje v 1. SNL	86
5.3.13	Povzročanje težav v službi zaradi sojenja v smislu prošenj za dopust ali prost dan in sojenje v 1. SNL	87
5.3.14	Spoštovanje sodelavcev, znancev, prijateljev, partnerjev zaradi sojenja in sojenje v 1. SNL	87
5.3.15	Razlog odločitve za nogometnega sodnika in sojenje v 1. SNL	87
5.3.16	Najprimernejša leta za začetek sodniške kariere in sojenje v 1. SNL	87
5.3.17	Ocena lastnega socialnega statusa in sojenje v 1. SNL	88
5.3.18	Letno število dni odsotnosti z delovnega mesta zaradi sojenja in sojenje v 1. SNL	88
5.3.19	Število let aktivnega igranja nogometa in sojenje v 1. SNL	88
5.3.20	Liga nastopanja in sojenje v 1. SNL	88
5.3.21	Odločanje pri prosti sodniški presoji in sojenje v 1. SNL	88
5.3.22	Odziv na kletvice in žaljivke publike med sojenjem v 1. SNL	88
5.3.23	Odziv na kletvice in žaljivke igralcev in uradnih oseb med sojenjem v 1. SNL	89
5.3.24	Upoštevanje pomočnikov in 4. sodnika in sojenje v 1. SNL	89
5.3.25	Vpliv prijateljstva na vzdušje sodniške ekipe pred tekmo, med njo in po njej med sojenjem v 1. SNL	89
5.4	Potrditev oziroma zavrnitev hipotez	89
6.	SKLEP	90
7.	LITERATURA.....	92
8.	PRILOGE.....	95
8.1	Anketni vprašalnik	92

1. UVOD

Za današnji čas je vedno bolj značilna socialna stratifikacija, ki je opredeljena kot razdeljenost družbe ali družbenih skupin ljudi na posamezne družbene sloje. Namen tega diplomskega dela je prav ugotoviti socialni status slovenskih nogometnih sodnikov v tej družbeni stratifikaciji. Razlike med ljudmi lahko različno vplivajo na njihov položaj zlasti v razmerah družbene neenakosti. Razumljivo je da imajo ljudje različne vloge in statuse, saj to je posledica delitve dela in funkcij v vsaki družbi. Torej je različni družbeni status predvsem posledica različnih dejavnosti in funkcij, ki jih ljudje opravljajo v družbi. Neenakost pa je neposredno povezana z oblikovanjem skupin, ki so razvrščene v hierarhičnem razmerju. Najpogosteje temelji na bogastvu, ugledu in moči v družbi.

Znano je, da pripadniki istega sloja v neki družbi razvijejo svojo skupno identiteto, interese ter podoben način življenja.

Socialna stratifikacija je družbeno strukturirana oblika družbene neenakosti. Razvrščanje posameznikov znotraj določene družbe v sloje ali razrede ni prepuščeno slučajnosti. Poteka namreč po dokaj doslednem sistemu. V sodobni družbi je socialna stratifikacija strukturirana, kar pomeni, da je institucionalizirana. Obstajajo torej institucije, ki urejajo porazdelitev bogastva, moči in ugleda na točno določen način. (Barle, 1994)

Stratifikacijski sistemi se razlikujejo glede na to, koliko možnosti je dano posamezniku, da izstopi ali vstopi v določeni status. Odprt stratifikacijski sistem je tisti, ki ljudem omogoča relativno lahek prehod iz enega statusa v drugi na podlagi njihovih sposobnosti (pridobljeni status). Ravno nasprotno pa velja za zaprti stratifikacijski sistem. Zanj je značilno, da ljudje svoj socialni status pridobijo z rojstvom (pripisani status). (Barle, 1994)

Pokazatelj povezanosti med športom in družbo je diferenciacija v športu znotraj določene družbe: glede na družbeni sloj, spol, starost itd. se tudi spreminja oblika in pomen športa.

Mnoge igre in aktivnosti na prostem so se pričele sprva v majhnem krogu ljudi; z rastočo diferenciacijo družbe so postajale te igre čedalje bolj formalizirane in organizirane.

Skozi zgodovino so se posamezni športi vse bolj diferencirali in spreminjali; tako obstaja šport danes v mnogih izraznih in pojavnih oblikah. Posamezna področja družbe (družina, šola, cerkev, družbeni sloji..) vplivajo bolj ali manj izrazito nanj.

Če se npr. v družini ponotranjijo specifične vrednote v smislu storilnostne orientacije, potem slednje vplivajo na to, kako se bo določen šport izvajal.

Ali npr. če postanejo kulturni vzorci srednjega razreda hkrati tudi dominantni vzorci celotne družbe (storilnostna in tekmovalna naravnost, kontrola nad fizičnim nasiljem, nujnost lastne iniciative in odgovornosti, samostojnost, fair play), potem lahko pričakujemo, da se te vrednotne usmeritve prenesejo tudi v šport.

Obratno pa tudi proizvod vpliva na svoje proizvajalce: kulturni vzorci in vrednotne orientacije v športu se prenašajo tudi na druga družbena področja: športnost, fitnes.

Fair-play, zdravje in dobro počutje ne predstavljajo samo smiselne vzorce in vrednotne usmeritve v športu, temveč se kažejo tudi v pošportenju družbe. S tem ko šport polni TV programe, ko nudi razvedrilo, vpliva na modne trende ter narekuje predstave o tem, kaj je npr. športno ali fair. Tako predstave in vzorci iz sveta športa povratno vplivajo na ostalo kulturno življenje (tako npr. "športnost" ni omejena na določeno športno prakso, temveč predstavlja ključ za razumevanje celotnega stila življenja in tako predstavlja nov, obsežen usmerjevalni vzorec naše vsakdanje kulture; gre za pojmovanje določene življenjske orientacije kot npr. določene predstave o individualnosti, aktivnem življenju, socialni odprtosti...)

Šport je v osnovi reprezentativna manifestacija družbe; procesi splošnih družbenih sprememb najdejo svoj simbolni izraz tudi v športu: tako pridejo splošna pojmovanja o uporabi sile in njene omejitve tudi v športu do izraza: tako je bila v stari Grčiji visoka stopnja uporabe sile prisotna ne samo v družbenem življenju nasploh, ampak tudi v športu (Primer pankracija. Diferenciacija in trendi v športu. Pridobljeno 8.3.2008 iz <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>).

Družbeni sloj je skupina prebivalstva, katere člani imajo skupne značilnosti in se tako razlikujejo od drugih skupin prebivalstva. (pripadnik določenega sloja ima podoben socialni status; skupaj tvorijo osebe z istim/podobnim statusom sestavljajo isti družbeni sloj).

Pripadnost določenemu družbenemu sloju in povezanost s športnim udejstvovanjem se je v preteklosti zmeraj znova empirično potrdila; tako so številne raziskave pokazale povezanost med pripadnostjo določenemu družbenemu sloju in športnim udejstvovanjem.

- Pripadniki srednjega in višjega sloja se pogosteje ukvarjajo s športom kot pa pripadniki nižjih slojev, pri čemer je delež tistih, ki se nikoli ne ukvarjajo s športom v nižjih slojev neprimerno večji kot v srednjem in zgornjem sloju;

pripadniki srednjega sloja in višjih slojev namenijo tudi več časa za šport kot pa pripadniki nižjih slojev

- Čim novejša je neka športna zvrst, tem višji je socialni status tistih, ki se prvi ukvarjajo s tem športom

- Čim večji je pomen individualnega dosežka v športu, toliko višji je socialni status tistih ki se s tem športom ukvarjajo; z ekipnimi športi se pogosteje ukvarjajo pripadniki nižjih slojev

- Medtem ko se pripadniki višjih slojev ukvarjajo bolj s športi, v katerih ni telesnega kontakta (ali je ta omejen), pa je praviloma slojna pripadnost športnikov takšnih zvrsti, kjer je zahtevan večji telesni kontakt, ustrezno nižja

- V nižjih družbenih slojih je prisotno instrumentalno dojemanje lastnega telesa (preverjanje moške sile in moči) ter instrumentalni odnos do narave; prevladujejo športne zvrsti, ki nimajo nobene (ali le majhno) navezave do narave

- Športno udejstvovanje pripadnikov različnih slojev pokaže tudi pomembne kvalitetne razlike; izrazitosti značilne za posamezen sloj. Zraven tega so se v številnih raziskavah potrdila določena stališča in načini vedenja, ki so v odvisnosti od pripadnosti določenemu sloju in ki se odražajo v športu na konstantno. <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

Splošno lahko ugotovimo, da so obstajajo spremenljivke iz socialne strukture, ki so pomembni pokazatelj športnega udejstvovanja.

Starost: starost je najpomembnejši faktor za športno aktivnost. V skoraj vseh športih so najbolj aktivni mladi, čeprav obstajajo tudi športne zvrsti, kjer najdemo veliko aktivnih tudi med starejšimi. Po 60. letu pa se ljudje v povprečju komaj še ukvarjajo s športom. Spol: moški so praviloma bolj športni kot ženske; obstaja tudi več moških kot pa ženskih športov. V preteklosti je izbiro športa določalo tudi tradicionalno pojmovanje vlog (moških/ženskih) vendar se ta vpliv danes zmanjšuje.

Izobrazba/poklicni status: Z naraščajočo izobrazbo se v povprečju tudi povečuje športna aktivnost. Ob tem omogoča daljše šolanje tudi več športne prakse. Z naraščajočim poklicnim nivojem se prav tako povečuje tendenca k večji športni aktivnosti. Višji uslužbenci, uradniki in ljudje iz svobodnih poklicev se v večjem številu ukvarjajo z bolj ekskluzivnimi športi, delavci se ukvarjajo manj s športom, kmetje pa zelo malo ali nič.

Dohodki: Kdor ima višje dohodke, ima več možnosti za ukvarjanje s športom, zraven tega se posamezniki z višjimi prihodki povečini ukvarjajo s športi, ki so povezani z višjimi stroški. Skupine z nižjimi prihodki se manj ukvarjajo s športom, in če se, potem navadno s cenovno ugodnejšimi športi.

Velikost naselja: ugotovitve iz različnih raziskav so pokazale, da otroci, mladostniki in ženske v mestih bolje izkoriščajo obstoječo športno ponudbo kot pa primerljive skupine na podeželju. <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

1.1 Značilnosti sociologije športa

Sociologija športa tudi proučuje "zdravorazumske" poglede glede vloge, funkcije in pomena športa v različnih družbah. Ob pretresanju "naravnih" in "samoumevnih" pogledov na šport, poskušajo sociologi ponuditi bolj socialne in znanstveno podprte razlage, ki lahko pomagajo tako pri odločitvah in dejanjih ljudi kot tudi pri oblikovanju politik vlade, nevladnih in drugih športnih organizacij.

Ne glede na različne teoretske pristope (kadar proučujejo sociologi bodisi mikro bodisi makro aspekte v športu), poskušajo svoja spoznanja zmeraj umestiti v širši kulturni in strukturni kontekst.

V razmerju do znanosti o športu (kineziologija) poskuša sociologija športa prvenstveno ustvariti znanje, ki bo prispevalo k bolj "človeškemu razvoju" - za razliko od "tekmovalne učinkovitosti". To pomeni, da kritično proučuje stroške in koristi, omejitve in možnosti, ki jih sodobni šport predstavlja za vse vpletene in se ne osredotoča samo na tekmovalne dosežke vrhunskih športnikov. (Značilnosti sociologije športa. Pridobljeno 8.3.2008, iz <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>)

Za lažje razumevanje socialnega položaja nogometnih sodnikov je potrebno spoznati sredino v kateri delujejo, zato bomo namenili nekaj besed zgodovini in razvoju nogometa.

1.1.2 Zgodovina razvoja sodobnega nogometa

Zgodovina razvoja modernega nogometa je zelo poučen primer, kako součinkujejo dejavniki, ki so spodbudili nastanek tega športa.

Odločilni prelom se je zgodil v 19. stol, ko so določene (igralne) oblike nogometa bile v specifičnem odnosu s takratnimi družbenimi razmerami.

Do 19. stol. je bil nogomet zelo preprosta, divja ljudska igra brez posebnih pravil, ki se je igrala po nezapisanih, preko tradicije prenesenih pravilih; zaradi množice lokalnih oblik igranja zato v tistem času še ne moremo govoriti o nogometu v današnjem pomenu besede.

Pri izoblikovanju sodobnega nogometa kot borilne igre dveh moštev so imele pomembno vlogo angleške javne šole (Public Schools), znotraj katerih se je zgodila sprememba od ljudske igre k športni igri (pribl. med leti 1750-1832).

Ta transformacija se je zgodila v času napredujoče industrializacije, v kateri se je zrcalilo statusno rivalstvo med vzpenjajočim se meščanstvom in plemstvom.

Za angleške javne šole je bilo sprva značilno, da je bil nogomet samostojno organiziran. Igrali so le učenci. Igra je temeljila na neki vrsti samouprave, v kateri je prišla zlasti do izraz nadvlada starejših in močnejših učencev nad šibkejšim. Tako je igra vsebovala predvsem poteze nasilja, zaradi česar so se tudi v nogometu odražala razmerja moči iz širše družbe (javne šole so bile pod nadzorom plemstva, učitelje ni priznavala kot enakovredne avtoritete, svoje otroke je plemstvo pošiljalo v šolo bolj zaradi učenja socialnih veščin - borbe za moč in ugled - kot pa zaradi samega izobraževanja, npr. učenja latinščine).

Zato se je gledalo tudi na grobe in brutalne igre in pogoste upore proti avtoriteti kot na "šolo za življenje" oz. za razvoj moškosti, voditeljstva in neodvisnosti.

V 19. stol. se je razmerje moči obrnilo v korist vzpenjajočega se meščanstva, zaradi česar je sledilo obdobje kompromisov. Zaradi negotovih razmerij moči in pomešanih idealov in vrednot obeh razredov se je na obeh straneh pojavila potreba po novi profilaciji: meščanstvo je težilo k izenačitvi z načeli, ki so bila lastna aristokraciji, ta pa se je želela ponovno razlikovati od povzpetnikov-meščanov.

V tem času so se pojavile težnje po večji disciplini v javnih šolah (in priznavanju avtoritete), posledično pa tudi prva zapisna pravila v nogometu "The Law of Football as Played in Rugby School" (1845), in to ravno zaradi zmanjšanja tradicionalne brutalnosti igre kot tudi zaradi ureditve nekaterih spornih vprašanj (npr. off-side).

Npr. pravilo XVI: »Igralec ki se sreča z drugim igralcem na igrišču, sme tega držati le z eno roko, vendar ga sme brcati v piščal ali mu brcniti žogo iz njegovih rok, če ta poskuša žogo brcniti ali stopiti z žogo preko stranske črte.«

Glavno veselje pri igranju nogometa več ni bila njegova brutalna plat, temveč so v ospredje stopile igralske in tehnične sposobnosti.

Pravila so pripomogla k ravnovesju med nasiljem, spontanostjo in kontrolo.

Šola v Rugbyu simbolizira težnje po družbenem vzponu srednjega razreda.

Kot odgovor na te težnje je šola v Etonu (vodilna šola v takratni Angliji) sprejela svoja, povsem drugačna pravila (1849), takšna, kot so v veljavi še danes. Prvič v zgodovini angleškega nogometa so vpeljali pravilo popolne prepovedi igranja z roko. Dokončno je prišlo do spremembe samega motiva igre; če se je "nogomet" v preteklosti igral zaradi divjega užitka v igri, so povsem drugačna pravila pripomogla k stvaritvi skorajda breznasilne igre.

Naslednji mejnik v zgodovini modernega nogometa predstavlja ustanovitev "Football Association" (1863 v Londonu), ki se je zavzemala za poenotenje pravil.

Od leta 1850 nadalje je postal nogomet zvrst športa, ki so ga igrali v svojem prostem času predvsem moški višjega oz. višjega srednjega sloja; zaradi vse večjega števila absolutentov iz javnih šol pa se je nogomet razširil tudi med vse sloje prebivalstva.

Nogomet je primer kako se oblika in pomen športa spreminja glede na družbeni sloj

- Nogomet v javnih šolah je bil izraz vzgojne usmeritve, ki je ustrezala naravi vladajoče aristokracije, ki je za doseg svojih ciljev brez zadržkov uporabljala tudi silo.
- Igra se je po vplivom humanizacije družbe spremenila v nenasilen šport, kateri posebej vrednote civiliziranega individualizma / predstavo o modernem gentlemanu.

S povečano popularnostjo in profesionalizacijo pa se je sčasoma spremenil tudi pomen igre; to ni bila več čista igra, namenjena posameznikom, temveč igra profesionalcev za gledalce ki plačajo ogled tekme.

V ospredju torej ni bil več užitek posameznega igralca, temveč uspeh moštva. Uspeh je postal zato tako pomemben, ker je moštvo sedaj predstavljalo določeno mesto oz. v razširjenem smislu specifičen življenjski svet ljudi, njihove želje po moči, sreči in uspešnosti, ki so se simbolno prenesle na to moštvo.

Od trenutka, ko je štel uspeh moštva več kot pa veselje posameznika, je prišlo hkrati do strukturnih sprememb glede delitve dela zaradi večje učinkovitosti (kot oblika racionalizacije).

Tak primer je off-side: prvotno je moral biti igralec zmeraj za žogo (če se je gibal proti nasprotnikovemu голу); 1873 so to pravilo spremenili: igralec se je smel zadrževati med žogo in golom, če so bili pred njim vsaj trije nasprotnikovi igralci (danes eden). Odločilen učinek tega pravila je pojav novih možnosti v sami igri, namesto preigravanja (posameznik) dobijo čedalje večji pomen kombinacije (delitev dela v moštvu). (K razvoju modernega nogometa. Pridobljeno 8.3.2008, iz <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>)

1.1.3 Sociološka teorija o športu

1.1.3.1 Desmond Morris in etnološki pristop

Če bi dogajanje na finalu svetovnega prvenstva v nogometu 1978 med Argentino in Nizozemsko, katerega je spremljalo $\frac{1}{4}$ svetovnega prebivalstva, gledala tudi zunajzemeljska bitja v NLPu, kako bi si oni razložili dogajanje na igrišču? Kakšne so funkcije tega čudnega početja?

Konrad Lorenz: agresivnost je prirojen instinkt vseh živali, tudi ljudi

Šport je varen način agresivnega vedenja.

Obstajajo torej različni vidiki, s katerih lahko gledamo na šport.

Šport je simbolni lov: predhodniki športa so s temi aktivnostmi, "zapolnili luknjo, ki je nastala po opustitvi lova". V skrajni konsekvenci športni igralci (nogometaši) na simbolni način predstavljajo lovce, žoga je njihovo orožje in gol je njihov plen.

Morris imenuje današnje atlete "kvazilovce", katerih cilj je ubiti namišljeni plen, ki pa ga otežujejo nasprotniki (ekipe), kar privede v "recipročni lov". <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

Nogometni vratarji predstavljajo "kremplje" stisnjene zveri, ki "švrknejo zato da zaščitijo svojo ranljivo površino" ...zaradi svoje podobnosti z lovom naj bi imel nogomet globalno privlačnost.

Nekateri drugi športi, kot so lokostrelstvo, pikado, biljard, kriket, golf se koncentrirajo na klimaks lova v smislu, da vsebujejo zadevanje tarče (manjka jim pa fizična nevarnost in napetost, ki spremlja izčrpujoč lov in nujno sodelovanje med člani-lovci). Tenis in squash sta sicer bolj fizična športa, vendar ne zavezujejeta k timkemu delu. Nekateri drugi športi, zlasti motoristične dirke,

vsebujejo element preganjanja iz lova ter tudi fizično nevarnost. Košarka, odbojka, kriket, baseball združujejo sicer veliko hitrih akcij / gibov, in končno zadevanje tarče, vendar je pri njih nevarnost fizičnih poškodb manjša.

Po Morrisovem prepričanju izključno nogomet ob avstralskem nogometu in hokeju na ledu vsebuje vse tisto, čemur pravi "magična zmes". Prvi je geografsko izoliran, drugi pa zaradi majhnega pucka težek za spremljanje, zato v svetovnem merilu le nogomet zaobsega vse prave elemente ter rituale, zaradi katerih ima potencial, da najbolj pritegne gledalce kar se kaže tudi v njegovi gledanosti.

Šport deluje tudi kot ventil, skozi katerega lahko ljudje neobremenjeno izražajo svoja čustva na način, ki pa ne bi bil sprejet v mnogih drugih kontekstih (čeprav lahko ima sodelovanje pri tako emotivnem dogajanju tudi negativne posledice, še zlasti če rezultat ni bil zadovoljujoč in se gledalec po tekmi počuti slabše kot pred njo (in bo zato v ponedeljek v službi še bolj nezadovoljen; zato ima vsaka tekma terapevtski in podžigajoči potencial v približno enaki meri. <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

Šport ima sposobnost, da deluje kot razstava statusa: "če domače moštvo zmaga tekmo, lahko zmagoviti domači navijači doživljajo pomemben psihološki napredek v smislu poudarjenega doživljanja lokalnega ugleda". Zmaga za moštvo je zmaga za skupnost, regijo. Na nacionalni ravni ima lahko uprizoritev velikega športnega dogodka tudi ugoden ekonomski, politični in kulturni učinek na celotno državo

Šport lahko deluje tudi kot verska ceremonija; tako kot religija tudi šport združuje veliko števil ljudi; začasno jih združi s skupno vero v posameznika športnika / ekipo. Šport zato pomembno prispeva k družbeni solidarnosti: ljudem daje občutek, da pripadajo nečemu večjemu, kot določena oblika nove religije: nenazadnje danes več ljudi spremlja šport, kot pa zahaja v cerkev, šport uživa večjo medijsko pozornost kot religija, športniki so bolj znani kot verski voditelji, ljudje se pogovarjajo o športu več kot pa o religiji. Torej šport zavzema večji del življenja ljudi kot pa religija. <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

Kako Morris odgovarja na ostale teorije?

Šport je moč pojmovati kot velik biznis, katerega edini cilj je zaslužiti denar. To je delno res. "Velika večina" se ukvarja s športom zaradi svojega navdušenja, denar je sekundarnega pomena.

- V smislu teatraličnih predstav je vpliv show-biznisa v športu danes zelo viden, zaradi česar naj bi postal oblika množične zabave; to morda drži za nogomet, boks, baseball in nekatere druge športe, vendar ne za judo, sabljanje ali druge obrobne športe.

Sklep: Morrisov pristop ni neka zaokrožena teorija, temveč predstavitev funkcij, ki jih ima nogmet. To velja za vse športe, vendar na različnih ravneh, od psiholoških do političnih

Za vse teorije velja, da osvetljujejo mnogotere načine, na katere je šport sestavni del moderne kulture in moderne psihe.

1.2 Socialna stratifikacija v sodobni družbi

Danes, večina sociologov uporablja koncept razreda pri razlagi socialne stratifikacije. Menijo, da v sodobni družbi ljudje čedalje bolj tekmujejo kot posamezniki in čedalje manj kot pripadniki določenega sloja. Vendar pa koncepta razreda ne zavračajo v celoti. Ker meje med posameznimi razredi niso tako jasne, prihaja do težav predvsem pri njihovem definiranju. Vzrok tega naj bi bil predvsem v tem, ker je danes stratifikacijski sistem mnogo bolj odprt kot v preteklosti in se družba hitro razvija.

V sodobni družbi večji del sociologov v grobem razlikuje tri vrste razredov:

- višji razred,
- srednji razred,
- delavski razred.

Njihove pozicije v družbenem sistemu se razlikujejo tako po ekonomski moči, položaju na trgu ter v različnih pogajalskih pozicijah.

Za sodobno socialno stratifikacijo je torej značilno, da je najbolj odprta od vseh dotodanjih oblik socialne stratifikacije. Premikanje posameznikov ali celotne skupine znotraj ali med različnimi razredi imenujemo družbena mobilnost. Obstaja več vrst mobilnosti:

- horizontalna:

(gre za spremembo v istem socialnem statusu, torej ne pride do prehoda v višji ali nižji socialni položaj),

- vertikalna:

(posameznik napreduje v višji ali nižji socialni položaj),

- intergeneracijska:

(pomeni mobilnost posameznika v času njegove kariere),

- intrageneracijska:

(ko posameznik spremeni socialni položaj glede na status svojih staršev).

(Barle, 1994)

V sodobni družbi sociologi najpogosteje raziskujejo intrageneracijsko mobilnost. Visoka intrageneracijska mobilnost bi namreč pomenila, da družba zagotavlja za vse posameznike enake možnosti za doseganje socialnega statusa predvsem zaradi njihovih lastnih sposobnosti.

Kljub prepričanju, da so v sodobni družbi možnosti za prehod zelo velike, raziskave tega ne potrjujejo. Kljub mobilnosti še vedno večina otrok v primerjavi s svojimi starši dosega približno enak socialni status. Upoštevati je potrebno tudi tako imenovano »začetno točko«, ki predstavlja izhodišče posameznika, za vzpon. Nižje kot je izhodišče, manjša je verjetnost, da bo dosegel najvišji nivo. Najvišja povezanost med socialnim statusom otrok in njihovih staršev najdemo pri najvišjem sloju. To nam nakazuje na visoko stopnjo samorekrutacije elite.

1.2.1 Človekove potrebe

Naravne in družbene razmere pogojujejo zadovoljevanje človeških potreb. Organizirana družbena skupnost naj bi skrbela in se ukvarjala predvsem s socialno regulacijo kvalitete življenja in ne z individualnimi človekovimi potrebami. Bistvo je v tem, da družbena skupnost omogoča in ustvarja ustrezne pogoje, ki omogočajo ljudem svobodno zadovoljevanje osnovnih potreb.

Človekove potrebe se zadovoljujejo z ustreznimi dobrinami, kot so npr.: stvari, znanje, moč, poklicne vloge, ugled, socialna varnost, kultura. Stanič (1987, v Božič, 2003)

1.3 Socialni status

Status je posameznikov položaj v družbi; izraz izvira iz latinske besede *status*, stoječ (deležnik glagola *stare*, stati). V ožjem pomenu se beseda nanaša na posameznikov pravni ali poklicni položaj znotraj te ali one skupine (poročen, poročnik itd.); v širšem, za nas pomembnejšem pomenu pa označuje posameznikovo veljavo in ugled v očeh sveta.

Različne družbe so podeljevale visok status različnim skupinam ljudi: lovcem, bojevnikom, starodavnim družinam, duhovnikom, vitezom, plodnim ženskam. Po letu 1776 je status v zahodnem svetu (na ozemlju, ki ga je sicer težko opredeliti, pa vendar vsi vemo, za katero gre) čedalje tesneje povezan z gmotnim uspehom. Posledice visokega statusa so prijetne. Mednje spadajo materialne dobrine, svoboda, prostor, udobje, čas in - nemara manj pomemben - občutek, da nas

imajo drugi radi in nas štejejo za pomembne - o čemer pričajo vabila, laskanje, smeh (celo kadar so naše šale neslane), spoštovanje in pozornost. Marsikdo meni (čeprav bo to le malokdo priznal), da je visok status ena izmed najbolj zaželenih posvetnih dobrin. (Botton, 1969)

1.3.1 Skrb za status

Huda skrb, ki nam lahko docela zagreni daljša življenjska obdobja, da ne bomo mogli doseči idealov uspeha, kakršne predpisuje naša družba, in da bomo zaradi tega ob dostojanstvo in ugled; skrb, da trenutno zasedamo preskromno mesto na hierarhični lestvici ali da bomo kmalu zdrsnili na nižje.

To skrb med drugim povzročajo gospodarske recesije, nezaposlenost, sistem napredovanja v službi, upokojitev, pogovori s sodelavci, časnikarski portreti vplivnih sodobnikov in uspešnejši prijatelji od nas. Podobno kot pri priznanju, da smo zavistni (to čustvo je v tesnem sorodu s skrbjo za status), ima lahko priznanje, da nas muči skrb za status, usodne družabne posledice, zato o posameznikovem notranjem trpljenju priča le malo: ponavadi le zaskrbljen pogled, kisel nasmeh ali predolg molk ob novici o tujem dosežku.

Če nam naše mesto na hierarhični lestvici zadaja tako hude skrbi, je to zato, ker je naša samopodoba preveč odvisna od tujega mnenja. Razen redkih posameznikov (Sokrata, Jezusa) vsi potrebujemo znake spoštovanja okolice, da bi se samim sebi zdeli sprejemljivi.

Še bolj obžalovanja vredno je to, da je status težko doseči in ga še teže obdržati vse življenje. Razen v družbah, kjer nam je pod pogojem, da se nam po žilah pretaka modra kri, dan že ob rojstvu, je visok družbeni položaj odvisen od naših dosežkov; ti pa se nam lahko izmikajo zaradi naše neumnosti, preslabega poznavanja samega sebe, makroekonomije ali tuje škodoželjnosti.

Neuspehu sledi ponižanje: pekoča zavest, da se nam ni posrečilo prepričati sveta o naši vrednosti in da bomo zato v prihodnje obsojeni zreti na uspešne z zagrenjenostjo, nase pa s sramom. (Botton, 1969)

1.3.2 Teža

Skrb za status je lahko vir hudega trpljenja. Tako kot druga poželenja je hlepenje po statusu lahko koristno: sili nas, da uporabimo svoje naravne darove, spodbuja nas k odločnosti, nam preprečuje, da bi se vdajali škodljivim razvadam,

in med člani družbe utrjuje skupen sistem vrednot. A tako kot druga poželenja je pretirana lakota po statusu lahko smrtonosna. Morda je najučinkovitejši način soočenja s skrbjo za status ta, da jo poskusimo razumeti in odkrito spregovoriti o njej. (Botton, 1969)

1.3.3 Hrepenenje po statusu

O motivih, ki nas ženejo k prizadevanjem, da bi dosegli čim višji status, na splošno velja, da mednje spada tudi pohlep po denarju, slavi in vplivu.

Potem ko smo si že zagotovili hrano in streho nad glavo, poglavitno gonilo naših želja po uspehu v družbeni hierarhiji morda niso več toliko dobrine, ki jih lahko nakopičimo, ali moč, ki jo lahko izkoristimo, temveč količina ljubezni, ki smo je deležni zaradi visokega statusa. Denar, slavo in vpliv morda bolj kakor same po sebi cenimo zato, ker v njih vidimo simbole ljubezni in sredstvo, s katerim naj bi se dokopali do nje.

Človeka s pomembnim družbenim položajem pogosto opisujemo kot »nekoga« in njegovo nasprotje kot »ničeta«; nesmiselna izraza, saj je samoumevno, da smo vsi posamezniki s svojo identiteto in da si vsi od življenja želimo bolj ali manj isto. Kljub vsemu ta izraza pričata o razlikah v ravnanju s pripadniki prve in druge skupine. Tisti brez statusa ostajajo nevidni, do njih se vedemo grobo, nihče se ne zmeni za posebnosti njihovega značaja in nihče jih zares ne pozna.

Posledic nizkega statusa ne smemo presojati le v luči gmotnih dobrin. Kadar ne gre za golo preživetje, ceha zanj ne plačujemo samo s telesnim neudobjem. Gre predvsem za preizkušnjo, pred katero je postavljen naš občutek samospoštovanja. Kadar neudobja ne spremlja ponižanje, ga lahko brez pritoževanja prenašamo daljša časovna obdobja.

Tudi prednosti visokega statusa so le redko omejene na bogastvo. Ne sme nas presenečati, da številni bogataši še vedno kopičijo vsote, ki jih niti pet generaciji njihovih naslednikov ne bo moglo porabiti. Njihov trud se nam bo zdel nesmiseln samo, če si ga bomo razlagali le s finančnega zornega kota. Enako kot za denar si prizadevajo za spoštovanje, ki izvira iz procesa pridobivanja denarja. Le redki med nami so zapriseženi esteti ali uživači, skoraj vsi pa hlepimo po dostojanstvu. Bogataš uživa v svojem bogastvu, ker čuti, da je zaradi njega svet postal pozoren nanj. Nasprotno se siromak sramuje svoje revščine. (Botton, 1969)

Jedro krščanskega izročila je bila trditev, da posameznikov status nima nič opraviti z njegovo moralno vrednostjo. Jezus je bil največji vseh ljudi, vseeno je

bil samo tesar. Pilat je bil pomemben javni uslužbenec rimskega cesarstva, vseeno pa je bil grešnik. Zato bi bilo nesmiselno verjeti, da človekovo mesto v družbeni hierarhiji priča o njegovih dejanskih vrlinah. Lahko si inteligenten, dobrosrčen, iznajdljiv, iskrega duha in ustvarjalen, pa pometaš ulice. In lahko si brez hrbtenice, izrojen, sadističen in neumen, pa upravljaš državo.

Tej trditvi o nepovezanosti stanu in vrlin je bilo dolgo težko oporekati, saj so se družbeni položaji skozi stoletja dodeljevali glede na poreklo in družinske zveze, ne pa glede na nadarjenost, zato se je v zahodnih družbah trlo kraljev, ki niso znali kraljevati, plemičev, ki niso znali upravljati svojih posestev, vojaških poveljnikov, ki niso razumeli osnovnih pravil vojskovanja, kmetov, ki so bili pametnejši od svojih gospodov, in služkinj, ki so vedele več od svojih gospodaric. Te okoliščine so ostale nespremenjene do sredine osemnajstega stoletja, ko so se zaslišali prvi dvomi o upravičenosti dednega načela.

Socialna zakonodaja devetnajstega in dvajsetega stoletja je prinesla zmagoslavje meritokracije. Vse vlade zahodnih držav so različno hitro in v različni meri uvajale načelo enakih možnosti. (Botton, 1969)

1.3.4 Pogoji visokega statusa

Kategorija uspešnih ljudi obsega moške in ženske vseh ras, ki se jim je v eni od panog komercialnega gospodarstva (skupaj s športom, umetnostjo in znanstvenim raziskovanjem) posrečilo z lastnimi močmi (in ne z dedovanjem) nakopičiti dovolj denarja, moči in ugleda. Ker družbo v praksi vodijo meritokrati, se za finančne dosežke šteje, da so »zasluženi«. Sposobnost kopičenja premoženja družba ceni zato, ker meni, da kaže na štiri temeljne vrline: ustvarjalnost, pogum, inteligenco in vzdržljivost. Navzočnost drugih vrlin, na primer skromnosti ali pobožnosti, je le redko opažena. V nasprotju s prejšnjimi skupnostmi sodobna družba uspeha ne pripisuje »sreči«, »božji volji« ali »Bogu«, to pa odseva njeno vero v moč posameznikove volje. Zato tudi o finančnem neuspehu velja, da je zaslužen, nezaposlenost pa je malone tako sramotna, kot je bila v dobi vojščakov strahopetnost. Denarju pripisujemo moralno vrednost. Njegovo lastništvo in lastništvo materialnih dobrin, ki jih je mogoče kupiti z njim, naj bi pričala o zaslugah. Razkošno življenje tako kakor jaguarjevi čekani plemena Cubeo kaže na častivrednost, star avto ali skromno stanovanje pa dajeta misliti na moralne napake. Poleg tega, da nam bogastvo omogoča visok status, zanj velja, da nas je zmožno osrečiti, saj nam z njim postane dostopen ves spekter naglo spreminjajočih se potrošnih dobrin; katerih pomanjkanje nas navdaja s sočutjem in čudenjem, kadarkoli razmišljamo o skromnem življenju prejšnjih rodov.

Nekateri dvomi o upravičenosti sodobnega statusnega ideala se v svojem bistvu nanašajo prav na prepričanje, da je »sposobnost« povezana s premožnostjo; »nesposobnost« pa z revščino.

Naj bo skrb za status še tako mučna, si je brez nje težko predstavljati polno življenje, saj je strah, da se bomo zaradi neuspeha osramotili v tujih očeh, le naravna posledica ambicij, dajanja prednosti nekaterim ciljem pred drugimi in spoštovanja drugih posameznikov, ne samo sebe. Skrb za status je cena, ki jo plačujemo za priznavanje obče veljavne razlike med uspešnim in neuspešnim življenjem.

Čeprav je naša potreba po statusu neogibna, pa se lahko odločimo, kje jo bomo zadovoljevali, svobodno lahko poskrbimo za to, da se bo naš strah pred sramoto prebudil le v razmerjih z ljudmi, katerih metode vrednotenja poznamo in jih spoštujemo. Skrb za status lahko štejemo za problem le takrat, ko jo podžigajo vrednote, ki jim sledimo zaradi strahu in pretirane ubogljivosti, zato, ker so nas omamili s prepričanjem, da so naravne, morda dane od Boga, saj naša okolica do njih čuti strahospoštovanje ali pa je naša lastna domišljija postala preveč boječa, da bi si lahko predstavljala alternative. (Botton, 1969)

1.4 Družbene razsežnosti nogometne igre

Svetovno nogometno prvenstvo je prav gotovo največji športni dogodek na zemeljski obli. Boj najboljših nogometašev na svetu za krono svetovnih nogometnih prvakov je v zadnjem času daleč presegel športne okvire in postaja eden najvznemirljivejših »univerzalnih« dogodkov postmoderne dobe. V zvezi z njim je pravzaprav kar težko ali celo nemogoče vzpostaviti kakršnekoli primerjave. V športnem smislu je že krepko zasenčil rahlo »demodirane« olimpijske igre, ki se nekako ne morejo povsem otresti togih vezi amaterizma in »korigiranih« pravil igre, ki pravzaprav nimajo nič skupnega s prevladujočim liberalizmom današnjega časa. Sicer pa o tem govorijo že številke: olimpijske igre leta 1996 v Atlanti si je ogledalo 20 milijard televizijskih gledalcev na vseh celinah, svetovno nogometno prvenstvo leta 1994 32,1 milijarde, »mondiale« v Franciji pa je videlo rekordnih 37 milijard gledalcev (Božič, 1998, str.1).

Nogomet združuje in povezuje družbene sloje in posameznike, ki po svojih objektivnih družbenih pozicijah (socialnem položaju) in življenjskih priložnostih v realnosti nimajo nič skupnega ter so na različnih straneh družbene piramide in po svojem družbenem interesu pripadajo radikalno različnim interesnim združenjem. Pri tem so nogomet in dogodki okrog njega eden od temeljnih kanalov, preko

katerega se družbene strasti in negativnosti (napetosti, frustracije...) občasno izlijejo na površje do obzorja javnosti (Vrcan, 1990).

Za priseljence pomeni prisostvovanje na tekmi integracijo v družbo, drugim pa sredstvo za simbolno maščevanje za nesrečno usodo nekdanj cvetočega, kozmopolitskega mesta, ki je izgubilo pretekli blišč in nosi v sebi secesionistične občutke. V takšnem razpoloženju je tekma s Paris St. Germain zlasti priložnost pokazati zobe prestolnici, priložnost, ki ljudi očiščuje občutka krivice in »žrtve«. Pariz nasprotno gleda na Marseille kot na operetno mesto, kjer živijo mediteranski brezbrizneži, ki ljubijo predvsem spektakel. Podobno v Neaplju, mestu zbledelega blišča, ki se duši v krempjih mafijskih botrov, krivijo »arogantni sever«. Vse tamkajšnje tekme so sanjske priložnosti za maščevanje Torinu, Milanu, Genovi, Veroni... Nogometni dvoboji razkrivajo lokalna, etnična, religiozna, socialna nasprotja in igra jih samo še spodbuja.

Lahko pa nogomet včasih združi tisto, kar se zdi nezdružljivo: večetnične ali večnacionalne države, kot sta Belgija Španija, kjer se trenutno zdi, da se močna podpora državnim nogometnim moštvom prekriva z nacionalističnimi zahtevami, ki jih nogomet velikokrat katalizira. (vzorčni primer je Nk Barcelona) (Duke in Crolley, 1996).

1.5 Fenomen nogometne igre

Nogometna igra je več kot samo igra, saj gre v njej tudi za »prestiž, posel ter animacijo in identifikacijo najširših množic«, kot piše Božič, ker združuje vse elemente, kakršne pozna antična drama. Tak naboj je zagotovo katarza, gr. Katharxis, kakor nas v Poetiki uči Aristotel, brez katere ni dobre in zanimive zgodbe, za katero je zaželeno, da vsebuje še konflikt, torej spor, da bi lahko do katarze sploh prišlo. Nogomet je gotovo disciplina, ki gledalcem s svojimi »preprostimi« pravili nudi prav tako olajšanje, ne glede na to, za koga so navijali, igralcem pa dejansko katarzo, očiščenje kot v kakšni starogrški drami (povzeto po: Pikalo, 2001).

Kot sta ugotovila Berger in Luckmann, predstavlja gledališka igra ustrezno analogijo športnim spektaklom; z gledalci gledališke igre se dogaja podobno kot gledalcem športnega tekmovanja: gledalec je psihološko odtegnjen iz objektivno družabnega sveta v kraljestvo dramske igr (Berger in Luckmann, 1967).

Upravičeno lahko rečemo, da je med nogometom in svetom duhovnih vrednot precej globoka in organska zveza. In če to zvezo sprejmemo, sprejmemo pa tudi sprejemljivejše dejstvo, da je nogomet le igra, ki že s svojimi pravili pristaja na razpolovljenost, potem lahko skoraj samoumevno sklenemo, da je poslej tudi dogajanje v svetu kulture mogoče le kot igra, seveda z vsemi razlikami, ki pa jih lahko dajejo le verske moči (Rožanc, 1995).

Cristopher Merrill v knjigi o svetovnem prvenstvu 1990 v Italiji uporabi metaforo, da je nogometna tekma v modernih časih tisto, kar so bile v antičnem Rimu gladiatorske igre. Rimski kolosej oz. arena, kakršno je za ljudstvo, lačno »kruha in iger«, postavil Neron, je zanj prisposoda stadiona, na katerem se neusmiljeno in do končne zmage borijo nogometaši, ki jih vidi kot moderne gladiatorje (povzeto po: Pikalo, 2001).

1.6 Nogometna identiteta

Danes se v veliko primerih (okoljih) nogomet pojavlja kot eden od pomembnih mehanizmov skupinske identitete, ki se je pojavila s pospešenimi procesi industrializacije. Ti so spremenili družbo iz tradicionalne mreže primarnih skupin agrarnega in ruralnega sveta, v katere je bil človek vpleten, v masovno družbo (Stojković, 1989).

Po Južniču (1993) se večplastnost in slojevitost človekovega identificiranja kažeta predvsem v njegovi družbeni oziroma socialni ali natančneje skupinski identiteti. Ta identiteta sloni na dejstvu, da ljudje pripadamo različnim skupinam: takim, ki so ustaljene in torej obstojne, in takim, ki so bolj ali manj začasne, celo prehodne. Še posebej pa so pomembna tista pripadanja, ki bi jim rekli globalna (na primer spolna pripadnost). Zelo veliko je agregatov, med katerimi so večje ali manjše skupine ljudi, ki so si lahko sicer fizično blizu, pa ni med njimi stalnih institucionaliziranih odnosov. Sem sodijo navijači, ki na tekmah s klici ali ploskanjem spodbujajo kakšno moštvo ali tekmovalca (Južnič, 1993, str. 102-103).

Kot vemo, je nogomet zelo močan katalizator družbenih identitet. Nogometne reprezentance, klubi in tekme so ponavadi osnovni motivacijski dejavnik in prostor za izražanje različnih pripadnosti, pa naj gre za lokalne, verske, etične, stanovske ali kake druge. Prav neverjetno, čeprav včasih tudi zastrašujoče je, kako obsežen pomen ima lahko predstava nogometne ekipe in kako širok simbolni pomen, ki zasenči sam izid športnega tekmovanja, jo spremlja (Coelho, 1995).

Veliko ljudi in okolij je poskušalo doseči svojo uveljavitev s športom. Pri tem so prednjačila tista okolja, kjer je bila njihova dejanska afirmacija v zaostanku. To pomanjkljivost so poskušali nadoknaditi in dopolniti z uveljavitvijo v športu, še posebej v nogometu. To je bilo posebej značilno za posameznike, ki so se da družbeni lestvici vzpenjali brez širše javne afirmacije. V tem kontekstu imajo poseben pomen tri okoliščine.

Visoko stopnjo angažiranosti v zvezi z nogometom kažejo mladi ljudje, ki so se iz pretežno ruralnih okolij preselili v večja mesta, kjer jim je celotna socialna afirmacija v veliki meri otežena.

Visoko stopnjo nogometnega zanimanja kažejo tudi ljudje iz predmestnih četrti, manjših krajev okoli večjih mest in s podeželja. Razvite prometne povezave jim omogočajo, da brez večjih težav sodelujejo v mestnih dogajanjih. Celovita družbena uveljavitev pa je pri večini tega prebivalstva zelo omejena.

Skoraj na vseh ključnih področjih družbenega dogajanja nastopajo objektivne težave mladih pri t. i. prehodu v svet odraslih. V tem pogledu lahko zaznamo, da je prehod mladih v družbeni svet in njihovo sodelovanje v nekaterih kolikor toliko pomembnih javnih dogodkih najlažje dosežen preko nogometa (Vrcan, 1990).

2. PREDMET IN PROBLEM

Nogomet je pridobil vsesplošno popularnost v svetu ne le zaradi modrosti ustanoviteljev atraktivnega športa, ampak tudi, ker so to igro britanski vojaki, mornarji, učitelji in industrialci raznesli po številnih državah. Britanski prispevek k nogometu je priznan tudi v sestavi telesa, ki nadzoruje pravila igre, imenovanega International Association Board. Štiri britanske zveze - Anglije, Škotske, Irske in Welsa skupaj z organizacijo FIFA tvorijo Board. FIFA je federacija preko 180 nacionalnih nogometnih zvez. Njeni cilji so pospeševanje razvoja in nadzorovanje nogometa, vzpodbujanje prijateljskih odnosov, preprečevanje diskriminacije in odločanje o razlikah ali morebitnih sporih, ki bi se lahko pojavili med posameznimi nacionalnimi zvezami.

Dandanes igrajo nogomet milijoni ljudi. Na začetku so oblikovali univerzalna pravila igre, v skladu s potrebami nekaterih angleških javnih šol in univerz.

Za vodenje nogometne igre pa je potrebna nevtralna oseba, ki lahko sproti odloča o spornih trenutkih in vodi igro v okviru njenih pravil. To je nogometni sodnik, brez katerega se nobena tekma uradnega tekmovanja ne more odigrati. Sodnik lahko veliko prispeva k užitku igralcev in gledalcev s tem, da prekinja igro le,

kadar je resnično potrebno za vzdrževanje kontrole nad igro in zagotovitev njenega poteka v skladu s fair-playem in pravili igre.

Sodniku je dana izjemna avtoriteta. Njegova prvotna definicija je bila: «nekdo, kateremu so sporne zadeve prepuščene v odločanje». Glede na vlogo sodnika je bila definicija ustrezna v prejšnjem stoletju, ko je sodnik, nevtralna oseba, čakal ob vzdolžni črti, dokler ga nista na odločanje pozvala dva rzsodnika, ki sta se nahajala na igrišču, imenovali pa sta ju moštvi. Njegova vloga je bila tako pasivna do leta 1891, ko je veliko število spornih trenutkov povzročalo veliko prekinitev igre. Da bi uveljavljal pravila igre sproti in učinkoviteje, je bil sodnik premeščen na igrišče, medtem ko sta se oba rzsodnika pomaknila na vzdolžno črto in postala pomočnika sodnika. Danes je sodnik dejansko nadzornik tekme v vseh pogledih. Je oseba, ki nadzoruje, vodi, kontrolira in usmerja tekmo ter vse spremljajoče dejavnosti.

Sodniki zelo dobro vemo, da je potrebno za učenje pomena in praktične interpretacije različnih določil, navedenih v pravilih veliko časa. Vsak sodnik mora biti usposobljen strokovnjak, mora se udeleževati rednih seminarjev, sestankov, sprejemati nasvete starejših kolegov in uporabljati pridobljeno znanje na igrišču. V trenutku mora prepoznati različne kršitve pravil, nato pa vzpostaviti ustrezno disciplino s čvrstostjo in dostojanstvom.

Iz navedenega je jasno, da je imenovani sodnik oseba z veliko strastjo do nogometne igre, dobro podkovan v teoriji in praksi in z dovolj poguma za trenutno sprejemanje odločitev, pa naj bodo za nekoga še tako nepopularne. In če rečemo, da je nadaljnja zelo pomembna zahteva tudi fizična kondicija, ki mora biti v modernem nogometu izredno dobra, smo nekako opisali zelo posebno osebo v nogometu, katere prispevek v korist nogometne igre je lahko izjemen.

Torej kdo je pravzaprav nogometni sodnik in kakšen status mu prepisujemo v sodobni družbi? V kateri razred spada v današnji socialni stratifikaciji, kjer naj bi družba zagotavljala za vse posameznike enake možnosti za doseganje socialnega statusa predvsem zaradi njihovih lastnih sposobnosti?

2. 1 Glavni sodnik

Glavni sodnik je tista oseba ki nadzoruje tekmo in ima popolna pooblastila uveljavljati pravila igre v zvezi s tekmo, na katero je bil imenovan.

V 1. SNL so za vsako tekmo imenovani 4 sodniki: GLAVNI SODNIK, ki se giblje po celem igrišču; dva POMOČNIKA SODNIKA, ki se gibljeta ob vzdolžni črti igrišča vsak na svoji strani od kotne zastavice pa do stičišča središčne in vzdolžne črte izven igrišča ter imata vsak svojo zastavico; in 4. SODNIK, ki stoji izven igrišča v neposredni bližini obeh klopeh za rezervne igralce.

2.1.2 Pogoji za pridobitev strokovnega naziva

2.1.2.1 Sodnik-strokovni naziv SODNIK PRIPRAVNIK

Ko se nekdo odloči, da bi rad postal nogometni sodnik, je njegov prvi korak odvisen od kraja njegovega prebivališča. Osnovne tečaje za nogometnega sodnika organizira namreč devet društev nogometnih sodnikov (DNS), na katere je razdeljena Zveza nogometnih sodnikov Slovenije (ZNSS).

Na naslov DNS, ki mu je najbližje, pošlje:

- svoje podatke (priimek in ime, datum rojstva, naslov)
- kratek (športni) življenjepis

in DNS ga pisno obvesti o začetku tečaja za naziv sodnik-pripravnik. Tečaj je brezplačen, **potrebna je le knjigo Pravila nogometne igre**, ki se dobi v DNS.

Trajanje tečaja (običajno 2 tedna):

- 5x po 2 uri
- teoretični del izpita

Po opravljenem teoretičnem delu izpita sledi praktični del - 2 odsojeni tekmi pod nadzorom kontrolorja. S tem pridobi naziv sodnik-pripravnik. S strokovnim nazivom sodnik-pripravnik je mogoče znotraj posamezne regije (DNS) soditi tekme naslednjih kategorij:

- mlajši dečki
- starejši dečki
- kadeti
- mladinci

Sodnik-pripravnik (M lista) nastopa v vlogi glavnega sodnika in pomočnika sodnika, sodniško opremo (sodniški dres, piščalka, ura, kartoni, ...) pa si je dolžan priskrbeti sam. <http://www.nzs.si>

2.1.2.2 Sodnik-strokovni naziv STALNI SODNIK

Postopek za pridobitev

- odsojenih najmanj 15 tekem mladincev znotraj DNS,
- strokovni odbor (SO) DNS dovoli opravljanje izpita.

Izpit

- teoretični del,
- praktični del (2 odsojeni tekmi v članski kategoriji pod nadzorom kontrolorja).

S strokovnim nazivom stalni sodnik je mogoče znotraj posamezne regije (DNS) soditi tudi članske tekme (poleg tekem nižjih kategorij). Stalni sodnik lahko sodi tekme kot glavni sodnik (B lista) ali kot pomočnik sodnika (B1 lista). <http://www.nzs.si>

2.1.2.3 Sodnik-strokovni naziv REGIJSKI SODNIK (A lista)

Postopek za pridobitev

- odsojenih najmanj 15 članskih tekem znotraj DNS kot glavni sodnik,
- strokovni odbor (SO) DNS dovoli sodniku, da vloži vlogo opravljanje izpita na ZNSS,
- vloga na ZNSS za opravljanje izpita.

Izpit

- teoretični del (pisni in ustni - komisija ZNSS),
- praktični del (2 odsojeni tekmi v članski kategoriji pod nadzorom kontrolorja).

S strokovnim nazivom regijski sodnik je mogoče soditi tudi **tekme 3. SNL** (poleg tekem nižjih kategorij) **kot glavni sodnik**. <http://www.nzs.si>

2.1.2.4 Sodnik-strokovni naziv REREBUBLIŠKI SODNIK (A lista)

Postopek za pridobitev

- odsojenih najmanj 15 članskih tekem 3. SNL kot glavni sodnik,
- vloga SO ZNSS za opravljanje izpita,
- UO ZNSS odobri opravljanje izpita.

Izpit

- teoretični del (pisni in ustni - komisija ZNSS),
- praktični del (2 odsojeni tekmi 3. SNL pod nadzorom dveh kontrolorjev).

S strokovnim nazivom republiški sodnik je mogoče soditi tudi **tekme 1. in 2. SNL** (poleg tekem nižjih kategorij) **kot glavni sodnik**. <http://www.nzs.si>

2.1.2.5 Sodnik-strokovni naziv MEDNARODNI SODNIK (A lista)

Postopek za pridobitev

- odsojenih najmanj 15 tekem 1. SNL kot glavni sodnik,
- vloga UO ZNSS na IO NZS za kandidaturo,
- IO NZS predlaga sodnika FIFA-i,
- FIFA odloča o kandidaturi.

Izpit

- teoretični del

FIFA razvrsti mednarodne sodnike v **5 jakostnih skupin**, ki, glede na uvrstitev, sodijo na različnih nivojih tekmovanj **pod okriljem UEFA in FIFA kot glavni sodniki**. <http://www.nzs.si>

2.1.3 Naloge, struktura in napredovanje sodnika

Vsi sodniki morajo skrbeti za svojo fizično, psihično in teoretično pripravo. Z napredovanjem v nazive se povečajo naloge in dolžnosti sodnikov. Ko sodnik postane regijski sodnik in je uvrščen na A listo, se mora dvakrat tedensko udeležiti obveznih treningov. Trener vodi prisotnost na treningih, ki potekajo po vsej državi odvisno od lokacije posameznega društva (Koper, Gorica, Ljubljana itd.). Na koncu meseca pošlje listo prisotnosti v Ljubljano odgovorni osebi na sedež Zveze nogometnih sodnikov Slovenije (ZNSS). V primeru neopravičenih izostankov se sodnika kaznuje v smislu nedelegiranja na tekmah za določen čas.

Petkrat letno se izvajajo testiranja fizične pripravljenosti sodnikov in video analiza sojenja. Fizični test vsebuje šprinte in intervalne teke. Prične se s šestimi šprinti na razdalji 40 m, štart je leteči. Odmor med ponovitvami je čas vračanja na štartni položaj v hoji. Norma za glavne sodnike je 6,2 s. Po opravljenih šprintih sledi kratek odmor, približno 7 min. Za tem sledijo intervalni teki tako, da je potrebno preteči 150 m v 30 sek, ter 50 m prehoditi v 35 sek. Test je opravljen v kolikor sodnik opravi najmanj 20 ponovitev, kar pomeni 10 krogov okrog atletske steze oz. 4 km. Priporočljivo je preteči najmanj 12 krogov v zgoraj omenjenem ritmu. Test je omejen na 15 krogov. Temu sledi še video analiza tekem s komentarji.

Enkrat letno se izvaja pisno preverjanje znanja iz pravil nogometne igre. Test vsebuje 15 vprašanj in vsak pravilen odgovor je ovrednoten z eno točko. Test je ocenjen pozitivno v kolikor sodnik doseže najmanj 12 točk. V primeru negativno ocenjenega testa ima vsak sodnik čez približno mesec dni možnost ponovnega testiranja iz pravil nogometne igre. V primeru da je ponovno negativno ocenjen, se njegova kariera glavnega sodnika zaključí. Enako velja v kolikor sodnik dvakrat zapored ne izpolni fizičnih norm.

Vsako leto februarja gredo na tedenske priprave v Turčijo glavni sodniki ki sodijo v 1., 2. in 3. SNL, pomočniki sodnika ki sodijo v 1. SNL in talenti.

2.1.3.1 Kontrola kakovosti sojenja

Na vsaki nogometni tekmi je delegiran tudi kontrolor sojenja, ki po ogledu tekme z oceno od 5 do 10 ovrednoti delo sodnika. V nadaljevanju je predstavljen obrazec s katerim se poroča o kontroli sojenja.

POROČILO O KONTROLI SOJENJA

medobčinsko
društvo
nogometnih
sodnikov
koper

Cesta Zore Perello Godina 3
6101 Koper, p.p.638
tel/fax: + 386 5 627 15 33
TR.R.: 10100 – 0035328656
dš: 26846918
mat.št: 5216729
<http://www.mdns-koper.com/>
mdns.koper@gmail.com

EKIPA 1:		EKIPA 2:	
Mesto		Datum,ura	
Liga		Rezultat	

Opominjani (domači/gosti)		11 m (domači/gosti)	
Izključeni (domači/gosti)		Nadoknaden čas (skupaj/polčas)	

Sodnik		Ocena	
Pomočnik sodnika 1		Ocena	
Pomočnik sodnika 2		Ocena	
Kontrolor			

Tabela ocen	
9.0 – 10.0	Odlično (izvrstno) sojenje
8.5 - 8.9	Prav dobro (močno pohvalno) sojenje
8.0 – 8.4	Dobro (učinkovito) sojenje
7.5 – 7.9	Zadovoljivo (s pomembnimi elementi za izboljšanje) sojenje
7.0 – 7.4	Razočarljivo (pod pričakovanji) sojenje
6.0 – 6.9	Slabo (povsem nezadovoljivo) sojenje
5.0 – 5.9	Zelo slabo (nesprejemljivo) sojenje

Ocene mora kontrolor obrazložiti v naslednjem opisu

Stopnja težavnosti tekme: 0 – lahka, 1 – normalna, 2 – težka, 3 – zelo težka

Opis tekme

--

SODNIK

3 Uporaba in interpretacija pravil igre.

Nadzor nad tekmo, taktičen pristop in vodenje

Ocena:

--

4 Disciplinski nadzor ter vodenje igralcev in uradnih oseb (tehnični prostor)

Ocena:

--

5 Osebnost

Ocena:

--

6 Telesna pripravljenost

Ocena:

--

7 Sodelovanje s pomočnikoma in četrtem sodnikom

Ocena:

--

8 Splošne pripombe in nasveti za sojenje

--

9 Elementi, analizirani s sodniki

POZITIVNE TOČKE	1.	
	2.	
	3.	
NEGATIVNE TOČKE	1.	
	2.	
	3.	

10 POMOČNIK SODNIKA 1

Težavnost tekme:

Točnost znakov (ofsajd, vmetavanja, udarci od vrat, udarci iz kota)

Ocena:

--

Sodelovanje (uporaba pooblastil)

Ocena:

--

Postavljanje, gibanje, znaki

Ocena:

--

11 POMOČNIK SODNIKA 2

Težavnost tekme:

Točnost znakov (ofsajd, vmetavanja, udarci od vrat, udarci iz kota)

Ocena:

--

Sodelovanje (uporaba pooblastil)

Ocena:

--

Postavljanje, gibanje in znaki

Ocena:

--

12 POSEBNI PRIMERI

Vsak sodnik letno zbere približno 20 kontrol sojenja, oziroma 20 ocen. Na koncu leta strokovni odbor izračuna povprečje vseh ocen, podrobno analizira vse kontrole po sklopih, izpostavi pomankljivosti, pohvali dobre stvari in lastnosti ter poda mnenje o sodniku s komentarjem. Določijo se tudi kakovostne skupine in kvota tekem za prihodnje leto, obenem pa se opravi individualna video analiza z vsemi sodniki.

Delo stroke je transparentno v smislu, da sodniki sproti dobivajo poročila o kontroli sojenja in so pisno seznanjeni z letno analizo sojenja do potankosti. Znane so tudi kakovostne skupine in predvidene kvote. Mednarodni sodniki imajo kvoto 18 tekem letno v 1. SNL, sodniki iz druge skupine imajo kvoto 12 tekem v 1. SNL na leto, ostali sodniki, ki sodijo v 1. SNL imajo kvoto od 1 do 8 tekem letno. Sistem napredovanja na FIFA sodniški lestvici je enak sistemu napredovanja v Sloveniji. FIFA pozna pet skupin mednarodnih sodnikov: top clas sodnike, premier sodnike, sodnike iz tretje in četrte skupine ter nove mednarodne sodnike. Tudi

tukaj so razvili posebne programe za sodnike talente, ki jih dodatno nadzorujejo in spremljajo.

Napredovanje se določa na podlagi vseh zgoraj omenjenih dejavnikov, ki so številčno ovrednoteni. Višja ocena pomeni boljšo rangiranost. Eden od pogojev za napredovanje v naziv mednarodni sodnik je znanje angleškega jezika.

2.1.3.2 Letna analiza kakovosti sojenja

V nadaljevanju so prikazane točke letne analize sojenja s primerom. V polju **Pohvalno-Pomanjkljivo** se vpišejo nastale situacije na tekmi. V kolikor je sodnik odreagiral pravilno se opiše situacijo s črno barvo, v nasprotnem primeru pa z rdečo. V polju **Krat** se vpiše koliko krat se je zgodila omenjena situacija v celem letu.

Leto	Ocena	
	Pohvalno - Pomanjkljivo	Krat
Ključne odločitve iz pravil nogometne igre in vodenje: <ul style="list-style-type: none"> - situacije znotraj kazenskega prostra - kazenski udarec - simuliranje - čista/obetavna situacija - preprečevanje grobe in surove igre - vodenje in nadzor 	<ul style="list-style-type: none"> - Situacija za kazenski udarec (4) in dosojenj kazenski udarci - Vodenje in nadzor nad tekmo - Ustrezno puščanje prednosti (4x), ustrezen prag presoje - Preprečevanje nasilne igre - Prekrški v isti (3x), obetavni akciji - Ne dosodi prekrška za kazenski udarec (ocena 7,9) 	<ul style="list-style-type: none"> 7x 10x 8x 2x 5x 1x
Disciplinski ukrepi: <ul style="list-style-type: none"> - prevenција - opomini (rumeni kartoni) - izključitve (rdeči kartoni) - reševanje konfrontaciji 	<ul style="list-style-type: none"> - Dobra in učinkovita prevenција - Izrečeni opomini, pravilni - Izključitev (2x drugi rumeni k.) - Ne izrečeni opomini za različne kršitve - Ni izklj. Za nasilno igro ali čisto situacijo 	<ul style="list-style-type: none"> 7x 8x 7x 3x 1x

Osebnost: <ul style="list-style-type: none"> - odločnost - samozavest - doslednost - pogum - vodi/usmerja - komunikacija 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohvalno izpostavljena v osnovi - Odločnost/samozavest/angažiranost - Komunikacija/pogum/doslednost - Pozitiven vpliv na tekmo - Sankcionira dogodke - ne vodi tekme 	<p>8x 7x 4x 5x 2x</p>
Telesna priprava: <ul style="list-style-type: none"> - diagonalno gibanje - bočno/hrbno gibanje - šprinti - angažiranost - vizualni kontakt 	<ul style="list-style-type: none"> - Ustrezna telesna pripravljenost-nadpovprečna - Pravilno gibanje med igro-blizu dogodkom - Dobro postavljen med igro in ob prekinitvah - Koristi šprinte (kratke in dolge) - Nepravilno postavljen med igro 	<p>8x 6x 6x 8x 4x</p>
Sodelovanje: <ul style="list-style-type: none"> - razdelitev nalog - prekrški - disciplinski ukrepi 	<ul style="list-style-type: none"> - Usrežno v osnovi - Opazna razdelitev nalog, vizualni kontakt - Ustrezni znaki pomočnikom - Razhajanje/ne upošteva pomočnika - Ne upošteva pomočnika-razveljavi zadetek (samostojno) 	<p>10x 3x 3x 3x 1x</p>
Komentar:	Posnetki za ogled in zaključek.	

3. CILJI PROUČEVANJA IN HIPOTEZE

V skladu s predmetom in problemom raziskave so cilji diplomskega dela naslednji:

1. ugotoviti pogoje, v katerih živijo in trenirajo nogometni sodniki;
2. ugotoviti odnose nogometnih sodnikov s klubi in njihovimi upravami ter s funkcionarji, trenerji, igralci;
3. ugotoviti finančne zmožnosti nogometnih sodnikov in vpliv poklica;
4. ugotoviti kotacijo nogometnih sodnikov in njihov družbeni status;

3.1 Hipoteze

H01 = Sodniki ki sodijo tekme 1. SNL prihajajo iz večjih mest, so poročeni, imajo otroke in ne živijo kot podnajemniki.

H02 = Sodniki 1. SNL se ne obremenjujejo z odnosi s klubi in njihovimi funkcionarji.

H03 = nogometni sodniki zaslužijo v povprečju 4.173 € letno.

H04 = sodniki 1. SNL so bolj zadovoljni s svojim socialnim statusom, kot sodniki 2. in 3. SNL.

4. METODE DELA

4.1 Vzorec merjencev

V vzorec merjencev je bilo vključenih 44 najboljših nogometnih sodnikov Slovenske nogometne lige, ki so v letu 2006 sodili tekme kot glavni sodniki. To so sodniki ki sodijo v 1., 2., in 3. SNL., Od tega jih je 20 sodilo v 1. SNL (posledično tudi v 2. in 3. SNL), 6 jih je sodilo do 2. SNL, torej vključno s 3. SNL in 18 jih je sodilo samo v 3. SNL.

4.2 Vzorec spremenljivk

V raziskavi smo uporabili anketni vprašalnik s 30 spremenljivkami. Avtor vprašalnika je Roberto Ponis.

Starost, stopnja izobrazbe, delovni položaj, število in pogoji organiziranih treningov, družinski stanovanjski pogoji in status, karakteristika kraja v katerem živijo, odnosi z akterji tekme in nasploh, dohodki, rangiranost, socialni status, jemanje dopusta v službi zaradi sojenja, zakaj in kdaj postati nogometni sodnik, sodniški in nogometni staž v posameznih ligah, odločitve, ko gre za prosto sodniško presojo, odziv na kletvice s strani publike in igralcev, uradnih oseb, zaupanje v kolege in vpliv prijateljstva.

4.3 Pogoji izvedbe meritev

Anketni vprašalnik smo po izdelavi testirali na vzorcu 44 nogometnih glavnih sodnikov. Vsakemu sodniku smo poslali vprašalnik, po predhodnem telefonskem pogovoru s katerim smo jih seznanili z namenom raziskave, in priložili kuverto z znamko, opremljeno z naslovom, na katerem naj vrnejo izpolnjen vprašalnik. To smo izvajali v mesecu marcu in aprilu 2006. Skupaj smo prejeli 44 izpolnjenih vprašalnikov. Udeležba sodnikov je bila prostovoljna in anonimna.

V času zbiranja podatkov je bilo v Sloveniji plačilno sredstvo slovenski tolar. S 1. januarjem 2007 pa je Slovenija prevzela evro. Zaradi te spremembe smo v diplomskem delu pretvorili vse zneske iz tolarje v evre. Priloženi anketni vprašalnik je ostal nespremenjen z zneski v tolarjih.

4.4 Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali s statističnim paketom SPSS (statistical Package for the social Sciences). Izračunali smo frekvence, za izračun smo uporabili podprogram FREQUENCIES in chi-kvadrat test.

5. EMPIRIČNI PODATKI Z RAZPRAVO

Na podlagi ciljev, ki smo si jih zastavili v diplomskem delu ter glede na anketni vprašalnik, ki smo ga uporabili pri štiriinštiridesetih sodnikih, smo dobili sledeče rezultate, ki smo jih primerjali z rezultati podobne raziskave atletskih sodnikov in sodnic združenja atletskih sodnikov Murske Sobotice; mednarodnimi nogometnimi sodniki; sodniki iz italijanske serie A; sodniki ki so sodili na Svetovnem prvenstvu v nogometu leta 2006 in na Evropskem prvenstvu leta 2008; s sodniki v ZDA iz lig NFL, NHL in NBA in z nogometaši iz 1. SNL

5.1 STATUS

V1. STAROST

Tabela 1: Starost

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) 18 do 24 let	1	2,3 %	0	0	1
2) 25 do 30 let	22	50,0%	7	2	13
3) 31 do 39 let	19	43,2%	11	4	4
4) 40 do 45 let	2	4,5%	2	0	0
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Iz tabele je razvidno, da je polovica sodnikov A liste starih med 25 in 30 let ter da je samo eden mlajši od 25 let. Druga polovica sodnikov spada med 31 in 39 let, kjer najdemo tudi največ prvoligaških sodnikov (11).

Iz teh podatkov sklepamo, da so sodniki, ki sodijo na najvišjem rangu v naši državi, zrele in formirane osebnosti, ki imajo za seboj veliko izkušenj na vseh tekmovalnih nivojih, od najmlajših kategorij pa vse do najmočnejše Slovenske nogometne lige.

Obenem podatki razkrivajo, da je največ sodnikov starih med petindvajset in devetintrideset let, kar pomeni v primerjavi s preteklostjo pomlajevanje generacij.

Glavni sodniki, ki so sodili na svetovnem prvenstvu leta 2006 v Nemčiji, so bili v povprečju stari 39,1 let. Najmlajši je štel 32 let, medtem ko najstarejši 45.

Sodniki, ki so sodili na evropskem prvenstvu leta 2008 v Avstriji in Švici, so bili v povprečju stari 41,8 let, torej še starejši od tistih, ki so sodili dve leti poprej na svetovnem prvenstvu. Seveda so to najpomembnejša tekmovanja nasploh zato so sodniki nekoliko starejši prav zaradi prepotrebnih izkušenj na mednarodnih tekmah poleg seveda vseh ostalih sposobnostih, ki jih morajo imeti za omenjena tekmovanja, od psiholoških do fizičnih itd.

Nogometaši v 1. SNL so v povprečju precej mlajši od sodnikov. Njihovo povprečje v letih skupaj znaša 25,6 let. Pri podatkih je upoštevanih 11 igralcev z največ odigranimi minutami. Stanje je izračunano za 1. junij 2008.

Bistveno drugače je v atletiki, povprečna starost atletskih sodnikov iz Murske Sobotne, 45,8 let, pomeni za nogometnega sodnika konec sodniške kariere, saj je ta z obstoječim pravilnikom omejena na 45 let (za UEFA in FIFA tekme ter SNL; nekatere države kot npr. Belorusija imajo mejo 48 let).

Podatek je posledica statičnosti atletskih sodnikov v primerjavi z dinamičnostjo nogometnih, ki morajo nenehno tekati po igrišču. Najstarejši med atletskimi sodniki šteje 85 let, najmlajši pa 17 let.

V2. KAKŠNA JE VAŠA TRENUTNA STOPNJA IZOBRAZBE?

Tabela 2: Izobrazba

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
2) Končana srednje poklicna šola	9	20,5%	4	3	2
3) Končana 4-letna srednja šola	15	34,1%	7	1	7
4) Končana višja ali visoko strokovna šola	7	15,9%	3	2	2
5) Končana fakulteta z univerzitetnim programom	5	11,4%	4	0	1
7) Trenutno sem študent	8	18,2%	2	0	6
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Izpit za nogometnega sodnika lahko opravlja vsak, ne glede na stopnjo izobrazbe, kar velja tudi za atletske sodnike. V okviru možnosti za napredovanje pripisujemo boljše izhodišče sodnikom z višjo stopnjo izobrazbe, ker imajo s tem tudi večje znanje, na primer tujih jezikov, ki naj bi bilo med drugim potrebno za napredovanje v naziv mednarodni sodnik.

Pri ugotavljanju izobraženosti sodnikov vidimo, da so vsi zaključili vsaj srednjo šolo, 20,5% ima dokončano srednjo poklicno šolo, 34,1% pa 4-letno srednjo šolo. 11,4% dokončano fakulteto z univerzitetnim programom, 15,9% dokončano višjo ali visoko strokovno šolo, 18,2% pa trenutno študira. Ob predpostavki, da bodo vsi zaključili študij se lahko nadejamo, da bomo v naslednjih letih imeli skoraj tretjino sodnikov s končano fakulteto. Druga tretjina sodnikov ima končano 4-letno srednjo šolo.

Torej ob zreli osebnosti lahko prištejemo tudi šolanost sodnikov.

Po podatkih SO ASS za poletje 2003 je 17,7% atletskih sodnikov celotne Slovenije z visokošolsko izobrazbo, 18,1% sodnikov je z višješolsko izobrazbo. Najvišji odstotek pa je atletskih sodnikov s srednješolsko izobrazbo. Torej če

primerjamo atletske in nogometne sodnike iz cele Slovenije lahko ugotovimo, da so po stopnji izobrazbe na popolnoma enaki ravni z minimalnim odstopanjem.

V6. KAKŠNA JE KARAKTERISTIKA KRAJA, V KATEREM ŽIVITE?

Tabela 6: Kraj

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Glavno mesto	7	15,9%	3	1	3
2) Mesto v katerem je središče občine in ima značaj regionalnega središča	19	43,2%	7	3	9
3) Mesto v katerem je središče občine Slovenije	8	18,2%	7	0	1
4) Manjše mesto vendar ni središče občine	2	4,5%	1	0	1
5) Vas	8	18,2%	2	2	4
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Karakteristika kraja, v katerem živijo sodniki ponovno ne kaže bistvenih razlik med ligami, ki jih sodijo. Največji odstotek (43,2%) pripada mestom, ki so središče občine in imajo značaj regionalnega središča. Iz glavnega mesta Slovenije prihaja sedem od štiriinštiridesetih sodnikov, torej 15,9%, osem pa iz vasi, kar pomeni nekoliko višji odstotek (18,2%).

V sosednji Italiji so razmere nekoliko drugačne že zaradi samega števila prebivalstva in površine države, da ne govorimo o razlikah v kakovosti samega nogometa.

Zanimivo je bilo ugotoviti, da 5,1% nogometnih sodnikov iz 1. in 2. italijanske lige (Serie A in Serie B) prihaja iz glavnega mesta, torej krepkih 10% manj kot v Sloveniji.

Iz mest, ki imajo značaj regionalnega središča, prihaja 17,9% sodnikov, to pomeni 25,3% manj kot pri nas.

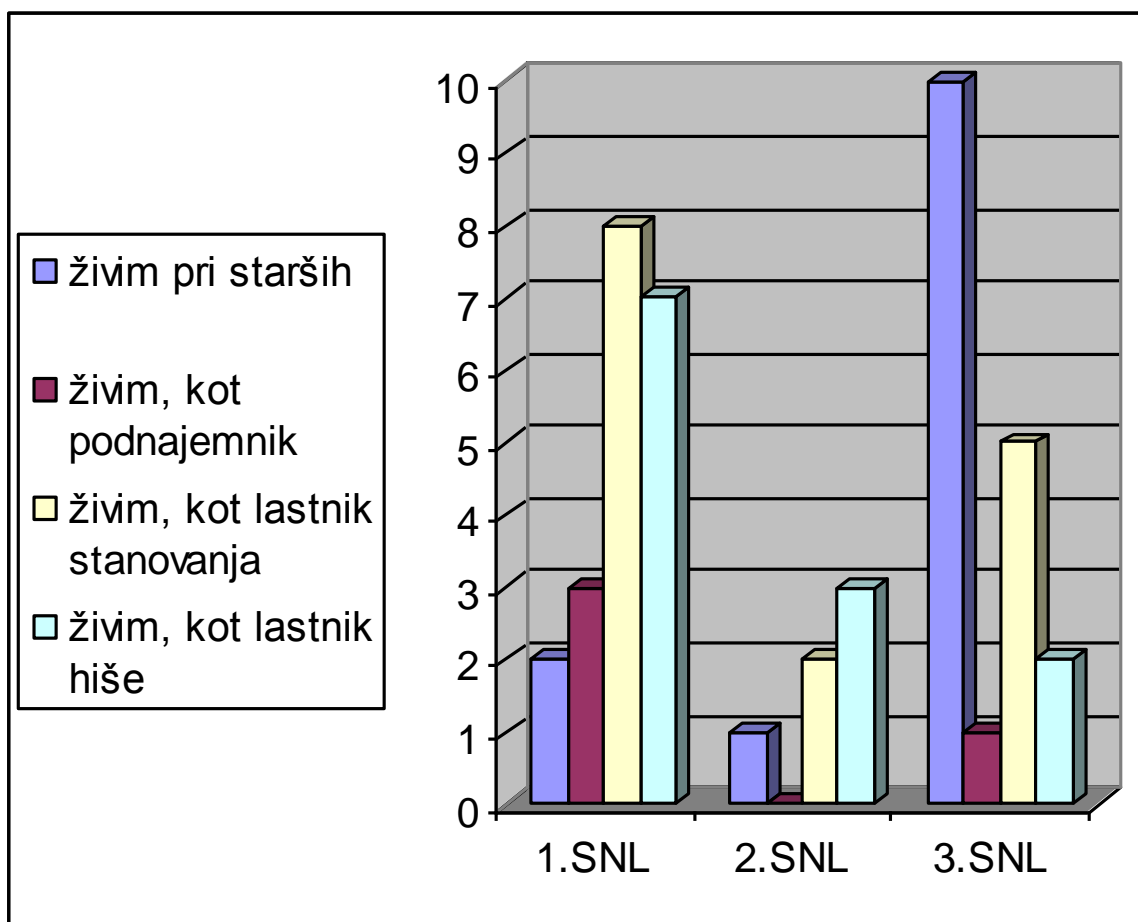
Največ italijanskih sodnikov prihaja iz mest v katerem je središče občine Italije (56,4%) in 20,5% prihaja iz manjših mest, ki niso središča občine.

V7. KAKŠNI SO VAŠI DRUŽINSKI STANOVANJSKI POGOJI?

Tabela 7: Stanovanje

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Živim pri starših	13	29,5 %	2	1	10
2) Živim, kot podnajemnik	4	9,1%	3	0	1
3) Živim v lastniškem stanovanju	15	34,1%	8	2	5
4) Živim v lastni hiši	12	27,3%	7	3	2
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Graf 1: Stanovanjski pogoji

Pri pregledu grafa o stanovanjskih pogojih, ugotovimo, da je ta statistično značilen. V povprečju višje kotirani sodniki imajo boljše stanovanjske pogoje, kar pomeni boljši zaslužek in hkrati tudi višjo starost. Zanimiv podatek pa je ta, da samo 9,1% vseh sodnikov živi v podnajemu, kar v današnjih časih pomeni že dokaj visok standard. Pri starših pa živi največ sodnikov iz 3. SNL, saj jih ena tretjina še študira, torej je vir zaslužka samo sojenje. Posledično je tudi največ lastnikov hiš med prvoligaškimi sodniki z daljšim stažem in boljšim zaslužkom. Lahko torej zaključimo, da višja liga sojenja prinaša večji zaslužek in boljše stanovanjske pogoje.

Pri pregledu podatkov iz atletskih vrst ugotovimo identično situacijo, ko gre za življenje v najemniškem stanovanju in sicer 9,1% pri nogometnih in 10,4% pri atletskih sodnikih. Tudi odstotek tistih sodnikov, ki živijo pri starših se ne razlikuje veliko, kajti 22,9% je atletskih in 29,5% nogometnih sodnikov. Še bližje sta si podatka, ki beležita življenje v lastnih nepremičninah, in sicer 66,7% pri atletskih ter 61,4% pri nogometnih sodnikih.

Iz razvidnega je dovolj jasno, da je stanovanjski status obeh kategorij sodnikov odstotno zelo enakovreden.

V8. KAKŠEN JE VAŠ DRUŽINSKI STATUS?

Tabela 8: Partner

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Sem samski	3	6,8%	1	0	2
2) Imam partnerko	16	36,4%	4	1	11
3) Sem poročen	2	4,5%	2	0	0
4) Sem poročen in imam otroka-e	14	31,8%	9	4	1
5) Imam partnerko in otroka-e	8	18,2%	3	1	4

7) Sem ločen in imam otroka-e	1	2,3%	1	0	0
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Pri pregledu družinskega statusa vidimo, da je odstotek samskih (6,8%), poročenih (4,5%) in ločenih sodnikov z otroki (2,3%) najmanjši. Največ je poročenih z otroki (31,8%). Če podrobno pregledamo tabelo, ugotovimo, da polovica nima otrok. Iz teh podatkov lahko zaključimo, da je polovica sodnikov 1. SNL poročenih, še več jih ima otroke in samo eden ima status samskega moškega, kar pa ne velja za atletske sodnike, kjer 27,1% je samskih. Podatek o ločenih ostaja tudi tukaj zelo nizek, samo 4,2%, kar je razveseljivo. Glede poročenih oziroma živečih v izvenzakonski skupnosti beležimo podoben rezultat, več kot polovico.

Iz zgoraj omenjenega lahko rečemo, da je veliko več samskih sodnikov med atletskimi kot pa med nogometnimi sodniki (20,3% več).

V12. KAKŠEN DELOVNI POLOŽAJ ZASEDATE V SLUŽBI?

Tabela 12: Delovno mesto

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
2) Kvalificirani delavec	3	6,8%	2	0	1
4) Uslužbenec s srednjo izobrazbo	18	40,9%	7	2	9
5) Uslužbenec z višjo ali visok izobrazbo	10	22,7%	5	2	3
6) Obrtnik, podjetnik, zaposlujem tudi druge	4	9,1%	1	2	1

7) Obrtnik, podjetnik, ne zaposlujem drugih	2	4,5%	2	0	0
8) Zaposlen na inštitutu, fakulteti	1	2,3%	1	0	0
9) Občasno delam preko študentskega servisa	4	9,1%	1	0	3
10) Nezaposlen	2	4,5%	1	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Največji odstotek sodnikov je zaposlenih, in sicer gre za uslužbenca s srednjo izobrazbo, kar velja za vse tri državne lige. Skoraj enak odstotek predstavlja uslužbenca z višjo ali visoko izobrazbo ter podjetnike. Pod alinejo nezaposlen najdemo dva odgovora, in sicer enega v 1. SNL drugega v 3. SNL. V prvem primeru gre za mednarodnega sodnika, ki se je odločil za profesionalno kariero, v drugem pa gre za študenta, ki opravlja honorarna dela. Iz tabele torej razberemo, da sodniki v službi zasedajo srednje višji položaj.

Dobljene rezultate smo primerjali z izobrazbo šestnajstih sodnikov, ki so sodili na Svetovnem prvenstvu leta 2006 v Nemčiji in s sodniki, ki so sodili na zadnjem Evropskem prvenstvu v Avstriji in Švici.

Bistveno več sodnikov ima visoko ali višjo izobrazbo kot pri nas v Sloveniji, saj ta delež šteje 62,5% na Svetovnem prvenstvu v Nemčiji leta 2006 in 63,6% na Evropskem prvenstvu v Avstriji in Švici leta 2008 proti 22,7% v naših ligah.

V17. ALI VAM SOJENJE POVZROČA TEŽAVE V SLUŽBI V SMISLU, DA MORATE ZAPROSITI ZA DOPUST ALI PROSTI DAN?

Tabela 17: Sojenje težave

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Nikoli	19	43,2 %	4	4	11
2) Včasih	19	43,2%	12	1	6
3) Pogosto	3	6,8%	1	1	1
4) Vedno	1	2,3%	1	0	0
5) Nimam službe, samo sodim	2	4,5%	2	0	0

Skupaj	44	100,0%	20	6	18

V tem poklicu so sodniki velikokrat odsotni od doma oz. iz službe. Razlog za to so prvenstvene oz. pokalne tekme, ki se odvijajo med vikendom in med tednom, ko so delovni dnevi, poleg tega se izvajajo dnevni in tedenski seminarji ter obvezna testiranja, ki potekajo prav tako med tednom. Tu ne gre pozabiti na mednarodne tekme in turnirje, ki zahtevajo najmanj tridnevno do tritedensko odsotnost z delovnega mesta. Kljub vsemu naši sodniki nimajo velikih težav v službi v smislu prošnje za dopust ali prost dan. Torej skupno 86,4% sodnikov nima težav s tem oz. jih imajo včasih, kar priča o fleksibilnosti njihovih delodajalcev in po vsej verjetnosti o uživanju nekega spoštovanja ali posebnega statusa.

Pritiski na tekmah so v vseh pogledih povezani tudi s pritiski v privatnem življenju in na delovnem mestu. Uspeh v sojenju zahteva veliko žrtvovanja, sploh pa za doseg najvišjih ciljev. Čas in denar sta ena od glavnih dejavnikov, ki jih žrtvujemo v svoji karieri. Porabljeni čas izven službe, oddaljenost od doma, družine in prijateljev.

Vložena sredstva v prevoz, opremo, nastanitve, medicinske storitve, klinike in izobraževanja in različne publikacije so bistveni za sodnikov profesionalni razvoj in spremljanje trendov.

Kakšen bo vložek v sodniško kariero, pa je seveda odvisno od vsakega posameznika. Vse je odvisno od posameznikovih prioritiet, motivacije, prilagajanja ter skupnega dela z drugimi sodniki na različnih nivojih tekmovanj. Glavni cilj pa mora biti profesionalni pristop in uspeh na mednarodnem prizorišču. Ne glede na odrekanje pa je sodnikova kariera na najvišjem nivoju relativno kratka, saj od sojenja ni pokojnine ali redne plače. Ko sodnik na mednarodnem prizorišču dopolni 45 let, tako konča svojo aktivno kariero. (Richardson, 2007)

V18. SE VAM ZDI, DA VAS SODELAVCI, ZNANCI, PRIJATELJI,
PARTNERJI BOLJ SPOŠTUJEJO, KER STE NOGOMETNI SODNIK?

Tabela 18: Spoštovanje

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Da	14	31,8 %	7	2	5
2) Ne	10	22,7%	2	1	7
3) Občasno	4	9,1%	3	1	0
4) Delno	6	13,6%	3	2	1

5) Ne vem	3	6,8%	0	0	3
6) Mogoče	7	15,9%	5	0	2
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Različna so mnenja o spoštovanju, 35% prvoligaških sodnikov je na vprašanje, ali se vam zdi, da vas sodelavci, znanci, prijatelji, partnerji bolj spoštujejo, ker ste nogometni sodnik, odgovorilo z DA in samo 10% z NE. Na nivoju 2. SNL je z DA odgovorilo 33.3%, z NE 16,7% sodnikov medtem, kov 3. SNL je 27,8% odgovorilo z DA in 38,9% za NE.. Iz tega je razvidno, da višji, kot je rang sodnika, več je je tudi spoštovanje, ki ga uživa.

V21. KAKO BI OCENILI SVOJ SOCIALNI STATUS?

Tabela 21: Socialni status

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
2) Nizek	2	4,5 %	1	0	1
3) Srednji	30	68,2%	13	4	13
4) Srednje - visok	10	22,7%	5	2	3
5) Visok	1	2,3%	1	0	0

6) Zelo visok	1	2,3%	0	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Daleč največji odstotek sodnikov meni, da je njihov socialni status srednji. Torej govorimo o nekem srednjem sloju, ki dokaj skromno ocenjuje svoj status in ne postavlja v ospredje dejstvo, da je mehanizem, ki med drugim opravlja zelo pomembno funkcijo v nogometni igri. Skromnost je vrlina velikih ljudi, ki se znajdejo tudi v najtežjih situacijah in znajo prevzeti odgovornost v danem trenutku, kot so lahko v našem primeru odločitve na igrišču.

V teh primerih govorimo o zrelih osebah z močnim značajem.

V23. KOLIKO DNI V LETU STE ODSOTNI Z DELOVNEGA MESTA ZARADI SOJENJA?

Tabela 23: Odsotnost

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) 0-15	37	84,1%	16	5	16
2) 16-30	4	9,1%	1	1	2
3) 31-45	2	4,5%	2	0	0
4) 46-60	1	2,3%	1	0	0

Skupaj	44	100,0%	20	6	18
--------	----	--------	----	---	----

Sojenje zahteva od sodnikov veliko odrekanja in tudi včasih določene nevšečnosti v službi, kot so prošnje za dopust ali prost dan, ko to morda ni možno. Na vprašanje, koliko dni v letu so odsotni z delovnega mesta zaradi sojenja, je 84,1% sodnikov odgovorilo od 0 do 15 dni. Ostali so odgovorili med 16 pa vse do 60 dni. Več kot mesec dni odsotnosti si vzamejo mednarodni sodniki zaradi dolgih potovanj in turnirjev.

Velika večina sodnikov je odsotna največ dva tedna, ker so tekme ponavadi med vikendom, ko so v službi prosti. Tukaj je potrebno pripomniti, da med odsotnosti spadajo tudi dnevi za fizična testiranja in seminarje. Sodniki skratka jemljejo dopust ali proste dneve, da bi se udeležili seminarjev in testiranj, najmanj pa zaradi sojenja tekme. To ne velja za mednarodne sodnike, ki so najmanj tri dni odsotni za posamezno nogometno tekmo.

5.1.2 Športnik

V3. KOLIKO KRAT NA TEDEN TRENIRATE SAMI (NEORGANIZIRANO)?

Tabela 3: Število treningov

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) 1-krat na teden	16	36,4%	9	2	5
2) 2-krat na teden	21	47,7%	7	4	10

3) 3-krat na teden	7	15,9%	4	0	3
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Pri tem vprašanju velja pripomniti, da organizirani in hkrati obvezni treningi potekajo dvakrat tedensko. Približno polovica sodnikov dodatno trenira še 2-krat, torej doseže štiri treninge tedensko. Iz podatkov je razvidno tudi, da sodniki iz 1. SNL trenirajo manj kot sodniki 2. in 3. SNL. Razloge za to gre verjetno iskati v večji želji po dokazovanju saj želijo napredovati v višji tekmovalni rang. Uveljavljeni sodniki iz 1. SNL so izkušenejši in prekrijejo morebitno slabšo (če lahko tako rečemo) fizično pripravo z boljšim, racionalnejšim gibanjem in postavljanjem na igrišču. Pri tem je treba poudariti, da so vsi sodniki A liste zelo dobro telesno pripravljene.

Za igralce-nogometaše, kajti nogometaši v 1. SNL velja, da ne trenirajo sami, ampak so vsi treningi organizirani in potekajo vsak dan, izjema so prosti dnevi po izjemnih naporih, ko gre za izčrpanost igralcev. Nogometaši trenirajo sami, neorganizirano samo takrat, ko se pripravljajo na priprave po odmoru med tekmovalnima sezonama in ko nimajo matičnega kluba oz. čakajo na podpis pogodbe.

Je napornejše soditi ali igrati nogomet?

V povprečju naredi mednarodni sodnik 1.412 sprememb fizične aktivnosti (menjava smeri, ritma in hitrosti) na eni tekmi, medtem, ko jih igralec naredi 1.100. To pomeni ena sprememba aktivnosti na 4 sekunde za sodnika ter ena sprememba aktivnosti na 6 sekund za igralca. Toliko sprememb ritma, smeri in hitrosti zahteva maksimalno fizično pripravljenost sodnika. Priča o raznolikosti fizične aktivnosti sodnika na tekmi je podatek, da najboljši mednarodni sodniki pokrijejo razdaljo enega kilometra na tekmi v vzvratnem teku (Helsen, 2007).

Medtem ko lahko trenerji zamenjajo igralca na igrišču, mora sodnik opraviti svoje delo do zadnje minute. Statistike pravijo, da je največ dosojenih kazenskih udarcev in izključitev prav takrat, ko so igralci najbolj utrujeni in delajo napake. Poleg tega sodnik v povprečju sprejme 3 do 4 odločitve na minuto in je zato podvržen izjemnemu psihičnemu stresu.

V4. KOLIKO TEKEM ODSODITE V POVPREČJU NA MESEC?

Tabela 4: Število tekem na mesec

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) 1	1	2,3%	1	0	0
2) 2	2	4,5%	2	0	0
3) 3	4	9,1%	1	1	2
4) 4	18	40,9%	9	2	7

5) VEČ, KOT 4	19	43,2%	7	3	9
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Pri številu odsojenih tekem ni bistvenih razlik med rangi. Štiriinosemdeset odstotkov sodnikov odsodi štiri in več tekem na mesec. To pomeni eno na vikend in še štiri treninge. Torej so fizično aktivni 5-krat tedensko. Ob takem podatku je razumljiva dobra telesna forma.

Dobljeni podatek razkriva, da so sodniki v polnem tekmovalnem zagonu tako kot igralci, ker slednji prav tako v povprečju odigrajo okoli 4 tekme na mesec. Razlika, ki se pojavi med skupinama, je ta, da igralci nastopajo vedno v isti ligi, razen ko gre za pokalno tekmovanje ali prijateljske tekme. Sodniki pa imajo vnaprej določeno kvoto tekem, ki jih bodo praviloma odsodili in niha med tekmami 1., 2., in 3. SNL. To pomeni nenehno spreminjanje tekmovalnih pogojev, od profesionalnih do polprofesionalnih in amaterskih v enem samem mesecu. Sodniki se morajo prilagajati iz tedna v teden na nove pogoje in posledično nove kriterije v smislu vodenja tekme in proste sodniške presoje.

Med sojenjem v 1. SNL in 3. SNL je veliko razlik, od tempa igre, hitrosti igralcev, fizične pripravljenosti do poznavanja pravil igre in izkušenosti. Vsak sodnik mora skrbno analizirati vse te komponente, da bi lahko najbolje vodil srečanje.

Npr. ko so igralci dobro telesno pripravljene in tehnično podkovani si želijo čim več igre in smotrno interpretacijo pravila prednosti s strani sodnika, če so slabše pripravljene, si želijo več sodniških prekinitev igre.

V5. KAKŠNI SO POGOJI ZA TRENIRANJE PRI ORGANIZIRANEM TRENINGU V VAŠEM OKOLJU?

Tabela 5: Pogoji za treniranje

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Imamo na razpolago atletsko stezo.	2	4,5%	0	1	1
2) Imamo na razpolago atletsko stezo in nogometno	23	52,3%	11	2	10

igrišče.					
3) Imamo na razpolago atletske steze, nogometno igrišče in fitness.	15	34,1%	7	3	5
4) Nič od naštetega, treniramo v naravi.	4	9,1%	2	0	2
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Tudi ko gre za pogoje treniranja, je iz odgovorov razvidno, da velika večina sodnikov trenira na atletske stezi, nogometnem igrišču in v fitnessu. Največji odstotek sodnikov (52,3%) ima na razpolago atletske steze in nogometno igrišče; 34,1% poleg omenjenega razpolaga še s fitnessom; samo 4,5% sodnikov trenira samo na atletske stezi.

Rezultati torej kažejo na dobro organiziranost treningov po vsej državi, kjer beležimo minimalna odstopanja (9,1%), po vsej verjetnosti vezana na kraj bivanja, ki je nekoliko oddaljeno od večjih središč, zato ti sodniki trenirajo v naravi. Vendar ne smemo pozabiti tudi na pozitivne učinke samega teka v naravi.

Če primerjamo pogoje za vadbo sodnikov s pogoji nogometnih klubov v 1. SNL opazimo, da ni razlik. Vsi klubi razpolagajo z igrišči, tekalnimi stezami in fitnessi. Poleg omenjene infrastrukture nudijo klubski fizioterapevti in zdravniki igralcem takojšnjo zdravniško pomoč, kar pa ne velja za sodnike, ki morajo za oskrbo poskrbeti sami.

V15. KATERI JE NAJVIŠJI RANG TEKEM, KI JIH SODITE?

Tabela 15: Rang sojenja

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK
1) 3. SNL	18	40,9 %
2) 2. SNL	6	13,6%
3) 1. SNL	16	36,4%

4) Mednarodne tekme pod okriljem UEFA ali FIFA	3	6,8%
5) Liga prvakov	1	2,3%
Skupaj	44	100,0%

Največji odstotek sodnikov (40,9) sodi v 3. SNL, takoj za njimi so sodniki, ki sodijo v 1. SNL, na tretjem mestu s 13,6% so tisti, ki sodijo drugoligaške tekme in na zadnjem mestu so top sodniki, ki sodijo mednarodne tekme. Najuspešnejši slovenski sodnik je dosegel izjemen rezultat s sojenjem na tekmah najvišjega evropskega ranga v ligi prvakov. Po selekciji, ki jo opravlja sodniška organizacija, lahko sodijo tekme na najvišjem rangu samo tisti sodniki, ki izpolnjujejo vse zahtevane pogoje.

V15.a KATERI JE NAJVIŠJI RANG TEKEM, KI JIH SODITE?

Tabela 15a: Rang sojenja

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK
1) 3. SNL	18	40,9 %
2) 2. SNL	6	13,6%
3) 1. SNL, mednarodne tekme pod okriljem	20	45,5%

organizaciji UEFA, FIFA, liga prvakov		
Skupaj	44	100,0%

Pri tem vprašanju smo združili prvoligaške in mednarodne sodnike. kateri odstotek je tudi največji. Od skupaj 44 sodnikov je 20 na vrhu lestvice, ostala dobra polovica se bori v drugi in tretjeligaški konkurenci. Samo šest sodnikov iz 3. SNL si je izborilo mesto v 2. SNL in čaka na morebitno napredovanje.

V19. ZAKAJ STE SE ODLOČILI, DA POSTANETE NOGOMETNI SODNIK?

Tabela 19: Razlogi zakaj postati sodnik

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Zaradi poškodbe sem nehal igrati nogomet, a sem vseeno želel ostati v stiku z njim.	8	18,2%	2	0	6
2) Zaradi dodatnega	1	2,3%	0	0	1

zaslužka.					
3) Od nekdanj sem si želel postati nogometni sodnik.	6	13,6%	2	2	2
4) Prijatelj sodnik mi je to predlagal in me povabil v svoje vrste.	19	43,2%	11	3	5
5) Zgodilo se je slučajno.	4	9,1%	2	0	2
6) Figura nogometnega sodnika mi je dajala občutek pomembnosti.	1	2,3%	0	0	1
7) Zaradi druženja.	2	4,5%	1	1	0
8) Zaradi ohranjanja telesne forme.	1	2,3%	1	0	0
9) Drugo	2	4,5%	1	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Zakaj se nekdo odloči, da postane nogometni sodnik? Sodeč po odgovorih, 43,2%, sodnikov je odgovorilo, da jih je prijatelj sodnik povabil v svoje vrste. Torej poglavitni razlog je povabilo prijatelja, ki je sam nogometni sodnik. Kot drugi najpogostejši razlog so navedli, da so zaradi poškodbe prenehali igrati nogometa, ker so še vedno želeli ostati v stiku z njim, so se odločili za nogometnega sodnika. To pa v največji meri velja za tiste, ki trenutno sodijo v 3. SNL. Prvi navedeni razlog pa velja za več kot polovico sodnikov, ki trenutno delijo pravico na prvoligaških igriščih.

Samo 13,6% vseh sodnikov je od vedno gojilo željo po tem.

V20. KATERA LETA MENITE, DA SO NAJPRIMERNEJŠA ZA ZAČETEK
SODNIŠKE KARIERE?

Tabela 20: Začetek kariere

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Pred 16-im letom	3	6,8 %	1	0	2
2) Po 16-em letu	6	13,6%	3	1	2
3) Pri 18-ih	14	31,8%	5	1	8

4) Med 19-im in 22-im letom	14	31,8%	9	2	3
5) Med 23-im in 27-im letom	5	11,4%	2	2	1
8) Ko dozoriš kot oseba	2	4,5%	0	0	2
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Na vprašanje, katera leta so najprimernejša za začetek sodniške kariere 63,6% sodnikov meni, da je to obdobje med 18-im in 22-im letom starosti. Ostala mnenja so bila deljena med mlajšimi in starejšimi od zgoraj omenjene starostne skupine. Samo dva tretjeligaška sodnika menita, da so najprimernejša leta takrat, ko dozoriš kot oseba.

Današnji trend je začeti čim prej zaradi večje možnosti napredovanja in seveda daljšega obdobja zbiranja izkušenj. Poleg tega pa obstajajo neke starostne omejitve, ki odločajo o napredovanju sodnikov in o njihovem prenehanju sodniške kariere.

Kdor se odloči za ta poklic, mora zoreti in napredovati skladno z njim. Vemo, da vsi ne uspejo prav zaradi nešteti dejavnikov, ki posredno in neposredno vplivajo na posameznika.

V22a. KOLIKO LET ŽE SODITE KOT NOGOMETNI SODNIK V 1. LIGI?

Tabela 22a: 1. liga let

LET	ŠT. ODGOVOROV 1. SNL	ODSTOTEK
1	2	10%
2	2	10%
3	4	20%
4	1	5%

6	4	20%
7	2	10%
8	2	10%
9	1	5%
12	1	5%
15	1	5%
Skupaj	20	100,0%

Sodniki iz 1. SNL imajo različno dolgo dobo sojenja na tem nivoju. Gre od enega pa vse do petnajstih let. Najvišji odstotek (20%), beležimo pri treh in šestih letih, kar nam pove, da obstaja selekcija pri napredovanju, kjer samo najboljši dosežejo vrh in to skladno s kriteriji, ki jih postavljajo vodilni te organizacije. Vsako leto lahko napreduje le eden ali dva sodnika, včasih nihče, zato smo dobili tako raznolike rezultate.

V22b. KOLIKO LET ŽE SODITE KOT NOGOMETNI SODNIK V 2. LIGI?

Tabela 22b: 2. liga let

LET	ŠT. ODGOVOROV 2. SNL	ODSTOTEK
1	1	16,7 %
2	3	50,0%
3	1	16,7%

5	1	16,7%
Skupaj	6	100,0%

Že število šestih sodnikov, najnižje med ligami, priča o nekakšnem prehodnem obdobju, kjer sodnik, ki je izstopal v 3. SNL, dobi priložnost za dokazovanje v višjem rangu. To je prelomno obdobje za vsakega sodnika. Tu se ugotovi, ali je dovolj kakovosten za sojenje tekem v 1. SNL ali ne. Zato jih 50% sodi le dve leti, najstarejši pa pet. Torej če si perspektiven, napreduješ dokaj hitro, če pa ne, se odločiš za drugačno kariero in izpadeš z liste sodnikov (postaneš pomočnik sodnika).

V22c. KOLIKO LET ŽE SODITE KOT NOGOMETNI SODNIK V 3. LIGI?

Tabela 22c: 3. liga let

LET	ŠT. ODGOVOROV 3. SNL	ODSTOTEK
1	3	16,7 %
2	7	38,9%
3	3	16,7%
4	2	11,1%

5	2	11,1%
8	1	5,6%
Skupaj	18	100,0%

V 3. SNL se znajdejo mlajši sodniki, ki so uspešno opravili regijski izpit, kar pomeni, da se pridružijo A-listi sodnikov in se lahko kasneje uvrstijo tudi na mednarodno listo. 38,9% sodnikov sodi tekme na tem nivoju dve leti, le eden vztraja že osem let. Podatki pričajo o nekoliko večjem številu sodnikov, ki hkrati napredujejo v trejo ligo. Obstaja načelo, da po opravljenem regijskem izpitu samodejno napreduješ, saj je ta izpit tako zahteven, da selekcionira boljše. V prvo in drugo ligo lahko napredujeta le eden ali dva sodnika, medtem ko se lahko v tretjo ligo uvrsti več sodnikov v istem letu.

Sodniški staž ni primerljiv z atletskimi sodniki iz preprostega razloga, ker tam ne velja starostna omejitev kot pri nogometu. Najstarejši atletski sodnik šteje kar 85 let in najdaljši staž opravljanja tega poklica je 46 let. Torej najstarejši nogometni sodnik ima manj let, kot je najdaljši staž najstarejšega atletskega sodnika.

V24. KOLIKO LET STE BILI AKTIVNI NOGOMETAŠ?

Tabela 24: Nogometiš let

LETA	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
0	3	6,8 %	1	0	2
2	3	6,8%	1	1	1
3	1	2,3%	0	1	0
4	1	2,3%	0	0	1

5	1	2,3%	1	0	0
6	3	6,8%	2	1	0
8	7	15,9%	4	1	2
10	8	18,2%	1	2	5
11	4	9,1%	2	0	2
12	4	9,1%	2	0	2
14	1	2,3%	1	0	0
15	4	9,1%	3	0	1
17	2	4,5%	1	0	1
18	1	2,3%	1	0	0
20	1	2,3%	0	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Za dobro interpretacijo nogometne igre in kvalitetnega prenašanja teorije v prakso je dobrodošlo, da imajo sodniki za seboj neko nogometno kariero oziroma nogometne izkušnje, kar potrjujejo rezultati iz tabele 24.

Bivših aktivnih nogometašev je kar 93,2%. Število let se pa giblje med nič in 20, torej velik razpon. Tukaj velja opozoriti na dejstvo, da so nekateri sodniki na začetku svoje sodniške kariere še vedno igrali nogomet in usklajevali dva poklica. Seveda je bilo to mogoče le nekaj let, dokler niso položili regijskega izpita in pričeli s sojenjem na državnem nivoju 3. SNL. Največji odstotek sodnikov je imelo 8 do 10 let nogometnih izkušenj, kar je idealno ob predpostavki, da so začeli igrati nogomet pri svojih osmih letih. Torej dovolj mladi za sodniško kariero in dovolj izkušeni v nogometni igri.

Samo 6,8% sodnikov ni aktivno igralo nogomet. Skoraj enak odstotek velja za atletske sodnike, le 8,3% sodnikov se ni nikoli ukvarjalo z atletiko. Predpostavljamo, da bi podobne vrednosti dobili tudi pri ostalih športnih panogah saj se večina športnikov odloči za delo sodnika, ko konča športno kariero, a želi ostati v stiku s športom.

V25. V KATERI LIGI STE NASTOPALI?

Tabela 25: Liga igranje

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) 1. ligi	3	6,8 %	2	0	1
2) 2. ligi	12	27,3%	8	0	4
3) 3. ligi ali nižje	26	59,1%	9	6	11
4) Nisem nastopal	3	6,8%	1	0	2

Skupaj	44	100,0%	20	6	18
--------	----	--------	----	---	----

Po številu let, ki so jih preživeli na travnatih površinah kot nogometaši, je sledilo vprašanje, na katerem nivoju oz. v katerih ligah so nastopali. Seveda je bilo moč sklepati, da bo večina odgovorila da gre za 3. ligo ali nižje 59,1% je to storilo prav zaradi dokaj zgodnjega prenehanja igranja nogometa iz različnih razlogov. Seveda verjamemo, da če bi bili zelo kvalitetni igralci, bi raje nadaljevali svojo nogometno pot, razen če je bil razlog prenehanja igranja poškodba.

Najzanimivejši podatek je, da sta celo dva prvoligaška sodnika tudi igrala v 1. ligi in celo osem od dvajsetih v 2. ligi. Iz navedenega ugotavljamo, da so naši najboljši sodniki bili tudi dobri nogometaši. Zatorej lahko rečemo, da je bil dober sodnik tudi dober nogometaš, ki se je zaradi različnih razlogov, omenjenih v tabeli št. 19, odločil za ta poklic.

5.1.3 Osebnost

V9. V KAKŠNIH ODNOSIH STE S KLUBI IN NJIHOVIMI FUNKCIONARJI?

Tabela 9: Odnos s funkcionarji

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) V odličnih odnosih	3	6,8 %	0	0	3
2) V dobrih odnosih	26	59,1%	11	4	11

5) S tem se ne obremenjujem	15	34,1%	9	2	4
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Na vprašanje o odnosih s klubi in njihovimi funkcionarji smo dobili zanimiv podatek za sodniško stroko. Skoraj 60 % sodnikov uživa v dobrih odnosih, trije iz 3. SNL pa celo v odličnih odnosih. Ostali sodniki se s tem ne obremenjujejo, torej lahko zapišemo, da so za večino sodnikov odnosi s klubi in funkcionarji pomembni in da jim zato posvečajo pozornost. Glede sodnikov, ki sodijo 1. SNL lahko rečemo, nekateri izjavljajo, da gre za dobre odnose, drugi pa se s tem ne obremenjujejo.

V10. KAKŠEN JE ODNOS TRENERJEV DO VAS?

Tabela 10: Odnos s trenerji

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Odličen	1	2,3 %	0	0	1
2) Dober	30	68,2%	14	2	14
3) Slab	1	2,3%	0	1	0
5) Načeloma v	12	27,3%	6	3	3

mejah normale					
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Iz tabele je razvidno, da imajo trenerji do sodnikov dober odnos, ki je v mejah normale. Torej odgovori na prejšnje in na to vprašanje razkrijejo neko obojestransko spoštovanje, ki zagotavlja korektne odnose. Trenerji gojijo profesionalni odnos do svojega dela. To se kaže v korektnosti in spoštovanju vseh akterjev tekme, ne glede na okoliščine. Zato tudi sodniki, ki razsojajo, morajo biti pozitivne osebnosti, ki spodbujajo akterje tekme k poštenemu sodelovanju v najpopularnejši in gledani igri na svetu.

Bistvo sojenja ostaja isto v vseh športih, a vendarle bomo navedli za primerjavo nekaj misli o odnosih med trenerji in sodniki v košarki.

V zadnjem času sem prebral kar nekaj sporočil sodnikov, tehničnih komisarjev in trenerjev, ki se nanašajo na zaskrbljenost zaradi odnosov med sodniki na eni ter trenerji in igralci na drugi strani. (Richardson, 2007)

Če zelo poenostavimo celotno zadevo, lahko rečemo, da bodo udeleženci tekme lahko počeli to, kar jim bodo sodniki dovolili. Sodniki na tekmi razpolagajo z veliko močjo, vendar pa je ključ do uspešnega sojenja skrit v tem, kdaj in na kakšen način bodo to moč uporabili na igrišču. (Richardson, 2007)

Trenerji: Komunikacija na igrišču je nujna in nepogrešljiv del tekme, vendar pa ne do take mere, da se spreminja smisel posamezne tekme. Spoznavanje akterjev tekme je ena od glavnih nalog sodnika v pripravi na samo tekmo. Sodnik mora vedeti, kako bo reagiral v kritičnih situacijah pred tekmo, med njo po njej. Vsak akter tekme mora biti obravnavan z enako stopnjo spoštovanja, pristop v smislu »naredil ti bom to, kar boš ti meni« pa ni priporočljiv. Medsebojni odnosi so pomemben del tekme, saj gre za razvoj odnosa med ljudmi, ki počnejo enako stvar, na katero pa imajo v določenih primerih različne poglede. Uskladiti to, pa je mogoče le z medsebojnim spoštovanjem in zaupanjem. Tako kot na drugih področjih, tako tudi gradnja medsebojnih odnosov na košarkarskem igrišču ni lahek proces. (Richardson, 2007)

Spoštovanje je zaslužno, sodnik pa naj nikoli ne misli, da nas imajo trenerji ali igralci radi, ker smo zabavni ali za njih lažje dostopni. Glavna skrb trenerjev in igralcev je zmaga na tekmi, na najvišjih nivojih pa to pomeni tudi njihovo

eksistenco. Če akterji tekme v sodniku ne vidijo njegove sposobnosti, je medsebojni odnos nepomemben in brez spoštovanja.

Trenerji in igralci cenijo poštenost, občutek za igro in predvsem enake pogoje za vse. Sodniki nikoli ne zadovoljijo vseh, vendar pa bo vsak sodnik zaslužil spoštovanje, če bo pokazal najvišji nivo profesionalizma na vsaki svoji tekmi.

Pravilen pristop in način dela sta glavna dejavnika pri razvoju dobrega delovnega odnosa. (Richardson, 2007)

V11. ALI VAS IGRALCI SPOŠTUJEJO KOT OSEBNOST?

Tabela 11: Spoštovanje

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Da, vedno	17	38,6 %	9	2	6
3) Včasih da, včasih pa ne	23	52,3%	8	3	12
4) Da, ko zmagajo	1	2,3%	1	0	0

5) Odvisno od sojenja	3	6,8%	2	1	0
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Tema igralec se razlikuje od teme trener in je poglavje zase. Sodniki veliko več komunicirajo z igralci kot pa s trenerji. Če je bil odnos s funkcionarji in trenerji dober, se pri igralcih določene stvari spremenijo. Igralci so v večini primerov najmlajši akterji tekme, trenerji pa najstarejši, tako da nam že omenjeni podatek veliko pove. Trenerji imajo igralsko kariero že za seboj in so zato bogatejši za eno veliko izkušnjo. Tudi sodniki so bili nogometaši in sedaj poznajo igro tudi z druge plati medalje. Tako da nas zgornji podatki ne presenečajo, kvečjemu potrjujejo, da so igralci zaslepljeni z željo po zmagi in uspehu ter da jo želijo doseči za vsako ceno, ne glede na posledice pri sodnikih. Spoštovanje sodnikov s strani igralcev niha kot niha potek tekme, včasih so spoštljivi, včasih pa ne. Seveda je veliko odvisno od samega sodnika, npr. 38,6 % pravi, da jih igralci vedno spoštujejo. Vemo pa, da so strasti med tekmo razvnete, ko je pa tekme enkrat konec, se le te ohladijo.

Element pritiska na igrišču in izven njega predstavlja del vsake tekme in ga sodnik mora upoštevati, ne glede na rang tekmovanja, ki ga sodi. Od tega, kako se bo posameznik spopadel z navedenimi pritiski in problemi, pa je v največji meri odvisna njegova uspešnost na igrišču. Nobena tekma ni enaka, ne glede na vrsto ali moč pritiskov. Za nekatere so sodniki pač dobri le toliko časa, kolikor časa traja tekma, za druge pa so sodniki kvalitetni le toliko, kot je kvalitetna njihova zadnja odločitev. (Richardson, 2007)

V26. KAKO SE ODLOČATE PRI SITUACIJAH, KO GRE ZA PROSTO SODNIŠKO PRESOJO?

Tabela 26: Presoja

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Uporabljam zdrav razum	12	27,3 %	6	3	3

2) Odločim se po trenutnem občutku	10	22,7%	6	1	3
4) Upoštevam nasvete starejših kolegov	3	6,8%	0	0	3
6) Uporabim znanje iz seminarjev	8	18,2%	5	0	3
8) Odločim se v skladu s svojim kriterijem in ne odstopam	8	18,2%	2	1	5
9) Odločim se po lastnih izkušnjah	3	6,8%	1	1	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Sodniške odločitve temeljijo na eksaktnih določenih pravilih in odločbah pa tudi na lastni presoji posameznih situacij med igro. Povsod, kjer je v pravilih in odločbah navedeno »po oceni sodnika«, »po mišljenju sodnika« itd., sodnik o konkretnih dogodkih odloča po lastni presoji, vendar ob upoštevanju pravil igre. Zlasti značilen primer odločanja sodnika po lastni presoji je, ko odloča o tem, ali je bil prekršek storjen ali ne. V teh primerih je 27,3% sodnikov odgovorilo, da uporablja zdrav razum, 22,7% pa, da se odloči po trenutnem občutku. Najnižje odstotke (6,8%) beležita odgovora »upoštevam nasvete starejših kolegov« in odločim se po lastnih izkušnjah.

Torej sodniki pri odločitvah uporabljajo zdrav razum, ki je povezan s trenutnim občutkom ne da bi upoštevali nasvete starejših kolegov in lastnih izkušenj. Iz tega lahko povzamemo, da je vsak dogodek na igrišču in posledično tudi tekma, zgodba zase, ki priča o veliki raznolikosti in nepredvidljivosti te igre.

Konsistentnost sojenja je ena od glavnih zahtev trenerjev, ki se ponavadi izraža tudi v pripombah tako udeležencev tekme kot tudi spremljevalcev sojenja in nenazadnje tudi pri sodnikov samih. Če želimo biti uspešni, moramo upoštevati enotnost v tolmačenju pravil in njihovih interpretacij ter v mehaniki sojenja. Na žalost pa nam v praksi to vedno ne uspeva. Nekonsistentnost je prisotna na vseh ravneh tekmovanj, celo na najvišjem nivoju. Sodniki so ljudje in tudi oni delajo napake, vendar pa je jasno in logično, da sodniki na višjih nivojih delajo manj napak kot njihovi manj izkušeni kolegi. Sodniki morajo slediti navodilom, ne pa se

osredotočiti le na svoja lastna prepričanja in tolmačenja, saj lahko to privede do zmešnjave med udeleženci tekme. V zadnjih letih smo tako priča velikemu napredku na tem področju, sploh na najvišjem nivoju tekmovanj, kjer sodniki skupaj s kontrolorji in inštruktorji želijo odpraviti navedene pomanjkljivosti. Z uvedbo novih tehnologij so sodniki še bolj postavljeni pod drobnogled. Pritisk na sodnike je s tega vidika prav sedaj največji.

Na srečo pa je tehnologija omogočila napredek tudi sodnikom samim, saj se lahko prav z njo veliko naučijo in na ta način naredijo kakovosten premik v svojem sojenju. (Richardson, 2007)

V27. KAKO SE ODZOVETE NA KLETVICE IN ŽALJIVKE PUBLIKE?

Tabela 27: Žaljivke publike

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Razjezim se	1	2,3%	1	0	0
3) Preslišim	13	29,5%	7	0	6
4) Me ganejo ampak ne vplivajo name	5	11,4%	2	2	1

5) Vseeno mi je	3	6,8%	0	1	2
6) Sem tako skoncentriran na tekmo, da jih ne slišim	5	11,4%	3	0	2
10) To je sestavni del igre oz. navijanja	17	38,6%	7	3	7
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

38,6% sodnikov meni, da so kletvice in žaljivke sestavni del igre, medtem ko 29,5% jih presliši. Samo en sodnik se ob kletvicah in žaljivkah razjezi. V bistvu se sodnik ne sme odzvati na kletvice publike, temveč jih mora vzeti v zakup in ga ne smejo ganiti. V glavnem ni bistvenih razlik med sodniki iz 1., 2. in 3. lige. Med tistimi, ki sodijo v 1. SNL, nismo zabeležili odgovora »vseeno mi je«, torej so le ljudje s čustvi, ki opravljajo zelo zahtevno delo, še posebej v psihičnem smislu. Tudi gledalci so na tekmi večinoma usmerjeni zoper sodnike in bodo kar naravnost povedali, kaj si mislijo o sojenju, sploh v primerih, ko se sodi proti ekipi, za katero navijajo. Z uvedbo novih elektronskih medijev in interneta, pa lahko zasledimo veliko komentarjev o sojenju. Ali nas tudi to preseneča?

Gledalci: Upoštevati moramo, da gledalci in navijači plačajo, za ogled tekme in tako posledično spremljajo tudi sojenje. Prav zaradi tega »jim je dovoljeno«, da izražajo svoje mnenje tako o igralcih, trenerjih ali sodnikih. Obnašanje gledalcev na tekmah je fenomen v večini športnih panog. Veliko gledalcev na tekmah najvišjega ranga v Evropi (Sloveniji op.p.) ima zelo malo ali skoraj nič znanja o pravilih igre. Navijači in gledalci so večinoma osredotočeni na igro in srečo ekipe, za katero navijajo, manj pa jih zanimajo nasprotniki, še manj pa sodniki. Vpliv gledalcev je viden predvsem takrat, ko njihova ekipa izgublja tekmo. Obnašanje množice je del košarkarskega vzdušja in ne sme vplivati na sodnikovo opravljanje nalog na igrišču, v vsakem primeru pa sodnik ne sme občutiti strahu ali pa zaradi napetega vzdušja favorizirati ene od ekip.

V nekaterih državah so gledalci zaradi svoje pripadnosti, ki že meji na fanatizem, v bistvu »legendarni«. V zadnjih letih so vodstva tekmovanj podrobno opazovala

tudi vedenje gledalcev in njihove reakcije do sodnikov na tekmah. Nešportno vedenje, kletvice, rasistični izpadi in nasilje ne sodijo na košarkarska igrišča, pa naj gre za posameznike ali za organizirane skupine. Navedeno velja za obdobje pred športnim dogodkom, med njim ali po njem. Sodniki in njihova krovna organizacija imajo vsa pooblastila, da preprečijo nasilna in nešportna dejanja takoj, ko le-ta direktno vplivajo na določene udeležence tekme. Vsako nešportno vedenje, ki uničuje »image« tekme in posledično športa, mora biti javljeno vodstvu tekmovanja, ki mora ustrezno ukrepati.

Postavlja se vprašanje, ali imajo sodniki enak pristop pri pojavu takšnega vedenja na tekmi? Metanje predmetov na igrišče, pa naj bodo nevarni ali nenevarni za udeležence tekme, ne sme ostati neopaženo, enako velja za vse oblike groženj sodnikom po tekmi. Sodniki morajo ne glede na izkušnje in status delovati kot enotna in usklajena ekipa posebej v primeru nešportnega vedenja. Potrebno je torej poskrbeti za sebe, preden drugi poskrbijo za tebe. (Richardson, 2007)

V28. KAKO SE ODZOVETE NA KLETVICE IN ŽALJIVKE IGRALCEV IN URADNIH OSEB?

Tabela 28: Žaljivke igralcev in uradnih oseb

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) v vsakem primeru opomin ali izključitev igralca oz. odstranitev	4	9,1 %	1	0	3
4) Odvisno od situacije, če slišim	39	88,6%	19	6	14

samo, jaz lahko preslišim in ne ukrepam; če večina igralcev sliši kletvice, sledi disciplinska kazen, rumeni ali rdeči karton					
6) Smatram jih kot normalen pojav v sklopu njihove kulture	1	2,3%	0	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Posebnost v nogometni igri so kletvice in žaljivke igralcev. Naši sodniki enotno ukrepanja kar v odstotkih pomeni 88,6%, kar pomeni spoštovanje pravil nogometne igre.

Glede na to lahko zaključimo, da je omenjeni odgovor iz tabele 28 dosegel najvišjo stopnjo strinjanja med sodniki v celotni anketi.

Sodnik naj bi v primeru emocionalnih izbruhov deloval pomirjujoče in naj ne bi s svojim ravnanjem dodatno razvnel strasti.

Potrebno je natančno opredeliti, kaj je dovoljena in sprejemljiva komunikacija in kako se obnašati med samo tekmo.

Sodniki morajo vzpodbujati normalne vzorce obnašanja tudi na tekmi. V primeru, če trener ali igralec uporabi kletvico ali žaljiv gib, ki je namenjen samo sodniku, ga moramo takoj kaznovati z disciplinsko kaznijo in to brez dodatnih izgovorov in opravičil. V primeru, če pa sodnik ali igralec uporabi kletvico ali žaljiv gib zaradi lastne frustracije ali slabe igre ekipe, nešportna gesta pa ni namenjena direktno sodniku, je potrebno v takšnih situacijah takoj reagirati z verbalnim opozorilom med samo igro. (Richardson, 2007)

V29. ALI UPOŠTEVATE VAŠE POMOČNIKE IN 4. SODNIKA?

Tabela 29: Pomočniki in 4. sodnik

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Da vedno, imam popolno zaupanje.	17	38,6 %	5	4	8
2) Ne nikoli.	1	2,3%	0	0	1

3) Odvisno od situacije, moja odločitev je vedno zadnja.	24	54,5%	14	2	8
4) Odvisno, kdo je pomočnik oz. 4. sodnik.	2	4,5%	1	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Na vprašanje, ali sodniki upoštevajo svoje pomočnike in četrte sodnike, je 38,6% odgovorilo, da ima popolno zaupanje in 54,5% da je odvisno od situacije ter da je njihova odločitev vedno zadnja, kar je v skladu s pravili nogometne igre. Glede na ligo, ki jo sodijo se mnenja preveč ne razlikujejo. Rezultati tega vprašanja kažejo na doslednost sodnikov pri upoštevanju pravil in hkrati na njihovo medsebojno zaupanje. To pomeni visoko profesionalno kulturo.

Sodniški kolegi in sodniška ekipa: Pridobivanje naklonjenosti udeležencev tekme ni pravi način za kakovostne medsebojne odnose. Sodniki, ki se želijo izpostaviti na račun svojih kolegov, niso pravi kolegi. Sodniki so po naravi naravnani h konkurenci, vendar pa morajo biti tudi ljudje, ki lahko svoje delo opravljajo v skupini, kar morajo opaziti tudi udeleženci na tekmi. Sodelovanje, komunikacija, podpora in spoštovanje kolegov so glavni dejavniki, ki bodo sojenje na tekmi naredili kot celoto.

Prostori in porazdelitev odgovornosti je jasno določena, vendar pa obstaja nekaj fleksibilnosti za pomoč kolegom na drugih področjih. Najhujša napaka je, ko sodnik dosodi nekaj, kar je v pristojnosti kolega. V takšnem primeru je potrebno biti 200% prepričan, da se je nekaj zgodilo. Zgodi se lahko, da je bližnji sodnik slabo postavljen, neizkušen, pokrit in kar je najpomembneje, da v določenem trenutku nečesa pomembnega enostavno ne dosodi. Navedene situacije so sprejemljive in dovoljene, čeprav niso dobre za sodniško ekipo. Ugibanje ne vodi v dobro sojenje, prav tako pa je nujno tudi zaupanje med člani v sodniški ekipi. Naloga starejših in bolj izkušenih sodnikov se kaže v pomoči pri mlajših kolegih, pred tekmo, med njo in po njej. Tekma ni zabava za starejše sodnike, ampak test njihovih vodstvenih sposobnosti. Z uvedbo sojenja treh sodnikov se je povečal pomen timskega dela, zmanjšale pa so se zahteve po »sodnikih zvezdnikih«. Glavna in edina skrb je zdaj sodniška ekipa, ki pa je le tako dobra, kot je dober njen najšibkejši član. Prav zaradi tega tudi starejši in izkušenejši sodniki trudijo doseči ekipni uspeh namesto svojega lastnega uspeha.

V Evropi (Sloveniji op.p.) imamo kar nekaj »izvenserijskih« sodnikov, ki so med najboljšimi tudi na svetu. Ti vedo, kaj je prava pot in hkrati pomagajo mladim na njihovi profesionalni poti. S priložnostjo se krepi tudi odgovornost.

V30. ALI PRIJATELJSTVO MED SODNIKI VPLIVA NA VZDUŠJE
SODNIŠKE EKIPE PRED TEKMO, MED NJO IN PO NJEJ?

Tabela 30: Prijateljstvo

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) da.	18	40,9%	11	1	6
2) da, v veliki meri.	15	34,1%	5	4	6
3) To je odločilnega pomena.	5	11,4%	2	1	2

4) Ne, nima vpliva.	1	2,3%	0	0	1
5) Ni nujno, ampak je zaželeno.	5	11,4%	2	0	3
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Zadnje anketno vprašanje je seglo v čustveno sfero naših sodnikov. Spet so bili enotnega mnenja in sicer, da prijateljstvo med sodniki vpliva na vzdušje pred tekmo, med njo in po njej. 34,1% se ni zadovoljilo le z da, temveč je dodalo še v veliki meri, 11,4% pa meni, da je to odločilnega pomena.

Sodniška ekipa mora dihati v duhu vsi za enega eden za vse. To je edina pot do zmagovite formule. Odgovori izhajajo iz tega, da večinoma sodniki, ki skupaj sodijo tekme, prihajajo iz istega kraja oz. organizacije in se zato nenehno družijo tako na treningih kot na tekmah in tudi v privatnem življenju.

5.1.4 Zasluzek

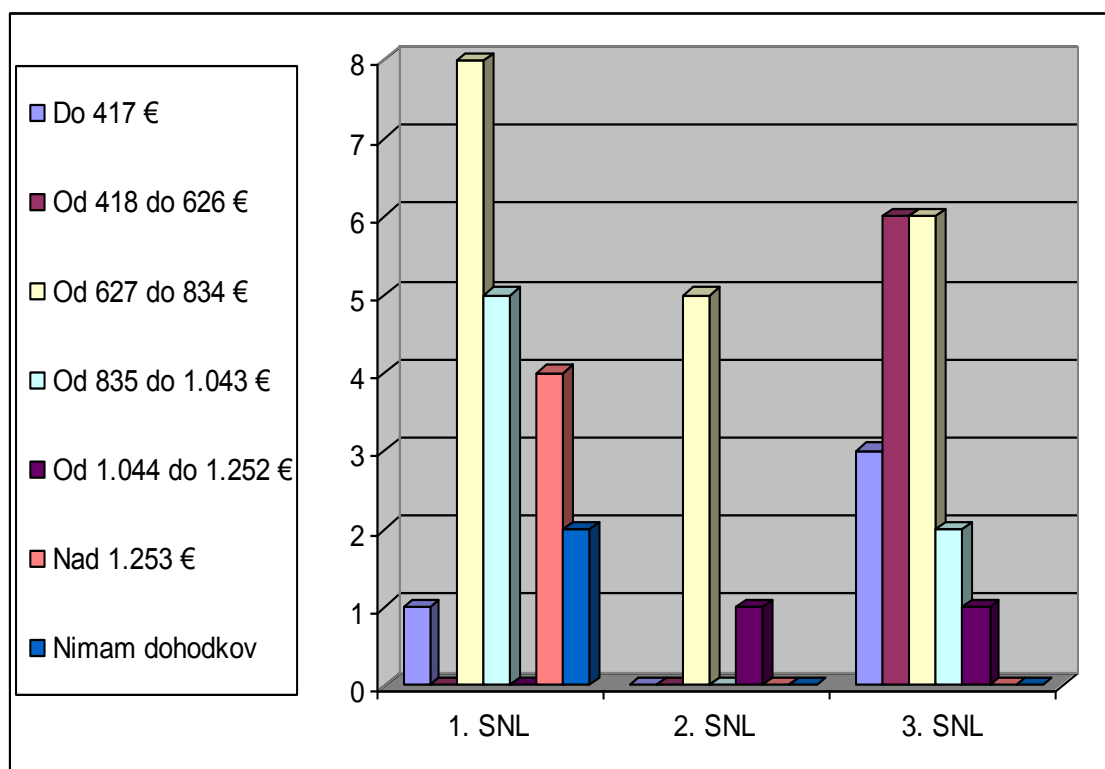
V13. KAKŠEN JE VAŠ MESEČNI DOHODEK V SLUŽBI?

Tabela 13: Dohodek

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Do 417 €	4	9,1%	1	0	3
2) Od 418 do 626 €	6	13,6%	0	0	6
3) Od 627 do 834 €	19	43,2%	8	5	6

4) Od 835 do 1.043 €	7	15,9%	5	0	2
5) Od 1.044 do 1.252 €	2	4,5%	0	1	1
6) Nad 1.253 €	4	9,1%	4	0	0
7) Nimam dohodkov	2	4,5%	2	0	0
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Graf 2: Mesečni dohodek v službi

Zapisani podatki govorijo o statistično značilnem odgovoru oz. stanju. Prvoligaški sodniki v službi zaslužijo več od ostalih. Povprečje zaslužka se s 43,2% giblje med 626 in 834 € mesečno, kar ne velja za atletske sodnike iz Murske Sobote, ki povprečno zaslužijo nekoliko nižje, in sicer med 417 in 626 € (35,4%). Povprečje je nižje zaradi nižjega življenjskega standarda na omenjenem teritoriju Slovenije. Štirje sodniki 1. SNL pa zaslužijo več kot 1.252 € (9,1%), dva pa nimata dohodkov (4,5%). V atletskih vrstah samo 2,1% sodnikov zasluži 1.252 €. Polovica tretjeligaških sodnikov zasluži med 417 in 626 €. Zgoraj navedeni rezultati pričajo o višjem standardu, višji izobrazbi in seveda daljši delovni dobi sodnikov v 1. SNL. 15,9% sodnikov ima mesečni dohodek med 835 in 1.043 €. Še manjši odstotek sodnikov (4,5%) pa ima mesečni dohodek v službi med 1.044 in 1252 €.

Brez dohodkov je 4,5% sodnikov, torej zelo nizek odstotek, ki je enak tudi na sodniški organizaciji atletske zveze s 6,3%.

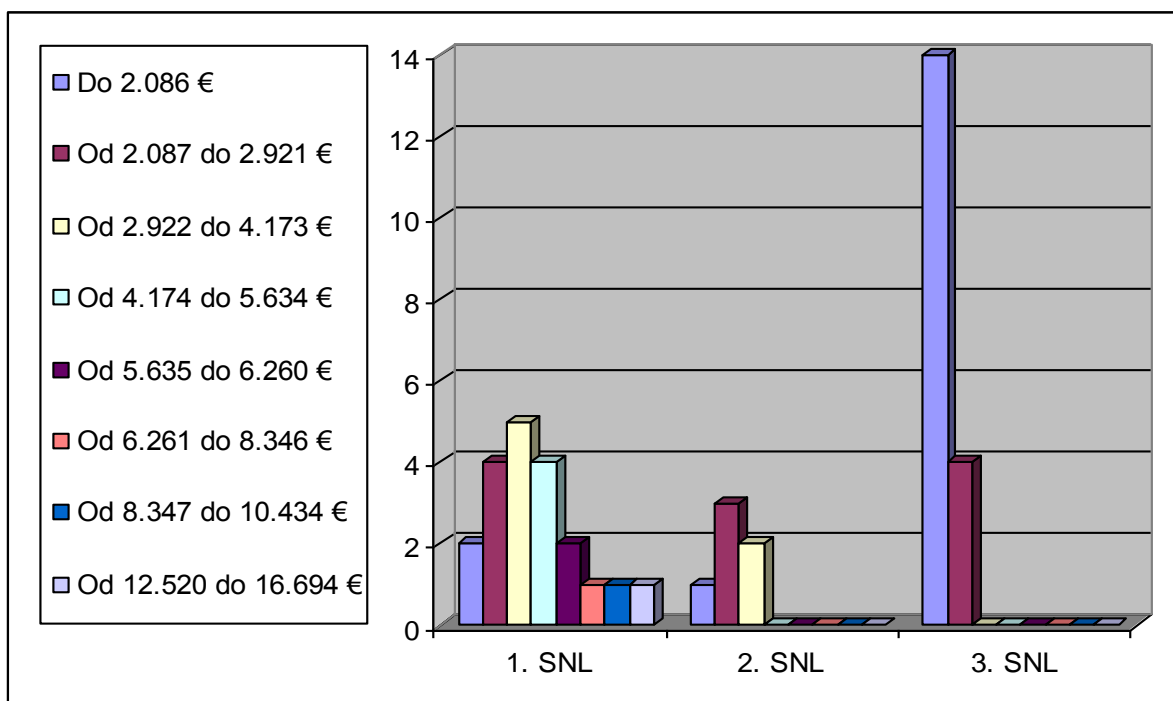
V14. KOLIKO STE V LANSKI SEZONI ZASLUŽILI KOT NOGOMETNI SODNIK (NETO)?

Tabela 14: Zaslužek sodnika

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Do 2.086 €	17	38,6%	2	1	14
2) Od 2.087 do 2.921 €	11	25,0%	4	3	4
3) Od 2.922 do 4.173 €	7	15,9%	5	2	0

4) Od 4174 do 5.634 €	4	9,1%	4	0	0
5) Od 5.635 do 6.260 €	2	4,5%	2	0	0
6) Od 6261 do 8.346 €	1	2,3%	1	0	0
7) Od 8.347 do 10.434 €	1	2,3%	1	0	0
9) Od 12.520 do 16.694 €	1	2,3%	1	0	0
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Graf 3: Zaslужek sodnika

Iz danih odgovorov so tudi podatki glede zaslужka nogometnih sodnikov statistično značilni, kar je bilo pričakovati zaradi višjega honorarja v ligi, v kateri sodijo. Sodniki v 3. SNL so zaslužili največ do 2.921 € letno. Sodniki v 2. SNL največ do 4.173 € medtem ko so sodniki 1. SNL zaslužili do 16.694 € letno, kamor prištevamo tudi štiri mednarodne sodnike. Zanje velja, da na mednarodnih tekmah zaslužijo več kot na domačem prvenstvu. Torej sodniki najvišjega ranga imajo višje prihodke tako v službi kot v sojenju.

Sodniki v 1. SNL zaslužijo 61 tisoč tolarjev oz. 255 € po tekmi, v 2. SNL pa 29 tisoč tolarjev oz. 120 € po tekmi. Podatek velja od junija 2003 vključno z letom 2008.

Za primerjavo bomo podali podatke oz. zasluške sodnikov iz nekaterih drugih držav in pri drugih športnih panogah.

Hrvaški nogometni sodniki v 1. hrvaški nogometni ligi (HNL) zaslužijo v povprečju toliko, kolikor zaslužijo sodniki pri nas.

V prvi italijanski nogometni ligi Serie A sodniki zaslužijo 3.500 € po tekmi, medtem ko v drugi italijanski nogometni ligi Serie B zaslužijo 1.800 € po tekmi. Temu zaslužku prištejejo še 20.000 € letnega nadomestila za trženje iz naslova televizijske pravice.

V ZDA sodniki v najelitnejšem *National Football League* (NFL) nogometnem tekmovanju zaslužijo povprečno 27.000 \$ letno, kar je precej manj od kolegov, ki sodijo v *National Basketball Association* (NBA) košarkarski ligi. Slednji zaslužijo v povprečju 128.000 \$ letno. Sodniki iz najboljše hokejske lige *National Hockey League* (NHL) in baseball lige *Baseball Major League* (BML), ki dosežejo honorarje okrog 140.000 \$ letno.

Na mednarodnih tekmah pod okriljem UEFA nogometnim sodnikom pripada dnevnicca oziroma bonus glede na rangiranost. V prenesenem pomenu je to zaslužek, ki se giblje med 600 € in 10.000 € po tekmi. To je odvisno, kako je vrednoten sodnik na UEFA lestvici in na samem tekmovanju, bodisi pokal Intertoto, pokal UEFA, liga prvakov, evropsko prvenstvo itd.

V16. KAKŠNO VREDNOST IMA VAŠ AVTOMOBIL?

Tabela 16: Avto

	ŠT. ODGOVOROV	ODSTOTEK	1. SNL	2. SNL	3. SNL
1) Nimam avtomobila	3	6,8%	1	0	2
2) Do 2.086 €	9	20,5%	2	2	5
3) Od 2.086 do 4.173 €	5	11,4%	1	0	4

4) Od 4.174 do 6.260 €	3	6,8%	2	0	1
5) Od 6.261 do 8.347 €	5	11,4%	2	0	3
6) Od 8.348 do 10.434 €	3	6,8%	3	0	0
7) Od 10.435 do 12.520 €	2	4,5%	1	1	0
8) Od 12.521 do 16.694 €	5	11,4%	2	2	1
9) Od 16.695 do 20.868 €	2	4,5%	0	1	1
10) Nad 20.868 €	1	2,3%	1	0	0
11) Imam dva ali več avtomobilov v skupni vrednosti od 6.260 do 16.694 €	6	13,6%	5	0	1
Skupaj	44	100,0%	20	6	18

Zanimala nas je tudi vrednost avtomobila in njihovo morebitno število oz. dva ali več. Izkazala se je precejšnja razpršenost podatkov, vendar največji odstotek (20,5%) pripišemo znesku, ki ne presega 2.086 €. Drugi podatek priča, da ena četrtnina sodnikov v 1. SNL ima dva ali več avtomobilov v skupni vrednosti od 6.260 do 16.694 €, kar kaže na njihove boljše finančne sposobnosti.

5.2 Statistično značilne povezave med sojenjem v 1. ligi in ostalimi spremenljivkami

5.2.1 Družinski stanovanjski pogoji in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 - testa (**0,055**) kaže statistično značilne razlike med številom let sojenja v 1. SNL in družinskimi pogoji.

Samo 10,0% sodnikov v 1. SNL živi pri starših, medtem ko je delež sodnikov iz 3. SNL, ki prav tako živi pri starših znaša, 55,6%. Prvoligaški sodniki živijo predvsem, v lastniških stanovanjih (40,0%) ali so lastniki hiše (35,0%). Najmanjši delež vseh sodnikov (9.1%) živi v podnajemu.

Do teh razlik prihaja, ker so sodniki 3. SNL enostavno mlajši od sodnikov, ki že vrsto let sodijo in delijo pravico na tekmah najvišjega ranga. Dejstvo pa je, da 33,3% sodnikov v 3. SNL še vedno študira, zato živi pri starših.

5.2.2 Mesečni dohodek v službi in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 - testa (**0,012**) nam pove, da gre za statistično značilno razliko med skupinami.

Največji delež sodnikov 2. SNL (83,3%) zasluži med 627 do 834 €. Samo sodniki iz 1. SNL (20,0%) zaslužijo nad 1.253 €. Največja razlika je pri zaslužku od 418 do 626 €, kjer prevladujejo sodniki iz 3. SNL s 33,3%. V tej kategoriji ni sodnikov iz 1. in 2. SNL.

5.2.3 Lanski zaslužek kot nogometni sodnik in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 - testa (**0,008**) kaže statistično značilne razlike med lanskim zaslužkom (v letu 2005) kot nogometnim sodnikom in številom let sojenja v 1. SNL, kar pomeni, da gre za statistično značilno razliko med skupinami.

Ker so višje lige bolje plačane od nižjih, je samoumevno, da sodniki iz 1. SNL zaslužijo bistveno več od kolegov iz 2. in 3. SNL. Sodniki iz 3. SNL zaslužijo največ do 2.921 € letno, sodniki iz 2. SNL največ do 4.173€ letno, medtem ko sodniki iz 1. SNL zaslužijo do 16.694 € letno.

Najvišje zaslužke dosegajo naši mednarodni sodniki.

5.3 Povezanost sojenja v 1. ligi z ostalimi uporabljenimi spremenljivkami

5.3.1 Starost in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (**0,121**) ne kaže statistično pomembnih razlik med spremenljivkama starost in sojenje v 1. ligi. 50% vseh sodnikov ima med 25 in 30

let, od tega 31,8% sodi v 1. SNL, 9,1% sodi v 2. SNL in 59% sodi v 3. SNL. 43% sodnikov ima med 31 in 39 let, 57,9% sodi v 1. SNL, 21,1% sodi v 2. SNL in prav tako 21,1% sodi v 3. SNL.

5.3.2 Trenutna stopnja izobrazbe in sojenje v 1. SNL

Delež sodnikov v 1. SNL (46,7%), ki imajo dokončano 4-letno srednjo šolo je enak deležu sodnikov v 3. SNL. 42,9% sodnikov v 1. SNL ima končano višjo ali strokovno šolo, 28,6% sodnikov v 2. SNL in 28,6% sodnikov v 3. SNL ima isto izobrazbo. Torej spremenljivka stopnje izobrazbe ($\chi^2 = 0,150$) ne ponuja statistično značilnih razlik.

5.3.3 Število neobveznih tedenskih treningov in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (0,505) ne kaže statistično značilnih razlik med spremenljivkama število neobveznih tedenskih treningov in sojenja v 1. ligi. 47,7% vseh sodnikov dodano trenira dva krat tedensko, od tega jih 33,3% sodi v 1. SNL, 19,0% sodi v 2. SNL in 47,6% sodi v 3. SNL. Tri dodatne treninge opravi 15,9% vseh sodnikov, od tega 57,1% je prvoligaških in 42,9% tretjeligaških sodnikov. Samo en dodaten trening opravi 36,4% vseh sodnikov od katerih je 56,3% prvoligaških, 12,5% drugoligaških in 31,3% tretjeligaških.

5.3.4 Povprečno število odsojenih tekem na mesec in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (0,738) ne kaže statistično značilnih razlik med deležem odsojenih tekem in sojenjem v 1. SNL. Štiri tekme na mesec odsodi 45,0% sodnikov iz 1. SNL, 33,3% sodnikov iz 2. SNL in 38,9% sodnikov iz 3. SNL. Več kot štiri tekme na mesec odsodi 35% sodnikov iz 1. SNL, 50,0% sodnikov iz 2. SNL in 50,0% sodnikov iz 3. SNL.

5.3.5 Pogoji za treniranje pri organiziranem treningu in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (0,587) nam pove da ni statistično značilnih razlik med spremenljivkama pogoji za treniranje pri organiziranem treningu in sojenja v 1. ligi. Največji delež vseh sodnikov (52,3%) ima na razpolago atletska steza in nogometno igrišče. Od tega je 47,8% sodnikov iz 1. SNL, 43,5% sodnikov iz 3. SNL in 8,7% sodnikov iz 2. SNL. Za zadnji podatek (8,7%) velja omeniti, da predstavlja tretjino vseh sodnikov, ki sodijo omenjeno ligo.

5.3.6 Karakteristika kraja bivanja in sojenje v 1. SNL

Če primerjamo kraj bivanja s sojenjem v 1. SNL, vidimo, da ni statistično značilnih razlik ($\chi^2 = 0,400$).

5.3.7 Družinski status in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (**0,068**) nam pove, da statistično značilnih razlik ni. Samo 6,8% vseh sodnikov je samskih.

5.3.8 Odnos s klubi in njihovimi funkcionarji in sojenje v 1. SNL

Ugotovljeno je bilo, da statistično značilnih razlik glede odnosa s funkcionarji ni ($\chi^2 = 0,206$).

5.3.9 Odnos trenerjev in sojenje v 1. SNL

Prav tako ni statistično značilnih razlik, ko gre za odnose s trenerji ($\chi^2 = 0,087$).

5.3.10 Spoštovanje igralcev in sojenje v 1. SNL

Pri primerjavi, v kolikšni meri spoštujejo igralci sodnike v 1. SNL, ugotovimo, da ni statistično značilnih razlik ($\chi^2 = 0,511$). 52,3% vseh sodnikov meni, da jih igralci v časih spoštujejo, včasih pa ne. Takega mnenja je 40,0% sodnikov iz 1. SNL, 50,0% sodnikov iz 2. SNL in 66,7% sodnikov iz 3. SNL.

Delež vseh sodnikov, ki pravi, da jih igralci vedno spoštujejo je 38,6%. Od tega 45,0% sodnikov iz 1. SNL, 33,3% iz 2. SNL in prav tako 33,3% iz 3. SNL.

5.3.11 Delovni položaj v službi in sojenje v 1. SNL

Ugotovljeno je bilo, da statistično značilnih razlik v delovnem položaju sodnikov ni ($\chi^2 = 0,569$).

5.3.12 Vrednost avtomobila in sojenje v 1. SNL

Podatki o vrednosti avtomobilov ne ponujajo bistvenih razlik med sojenjem v 1. SNL in so zato statistično neznačilni ($\chi^2 = 0,189$).

5.3.13 Povzročanje težav v službi zaradi sojenja v smislu prošelj za dopust ali prost dan in sojenje v 1. SNL

Delež sodnikov 1. SNL (20,0%), ki nima težav v službi v smislu prošelj za dopust ali prosti dan, je precej manjši od sodnikov v 2. SNL (66,7%) in 3. SNL (61,1%). Delež sodnikov 1. SNL (60,0%), ki so včasih v težavah zaradi dopusta, pa je večji od deleža sodnikov v 2. SNL (16,7%) in 3. SNL (33,3%). Vendar statistično značilnih razlik ni ($\chi^2 = 0,157$).

5.3.14 Spoštovanje sodelavcev, znancev, prijateljev, partnerjev zaradi sojenja in sojenje v 1. SNL

Glede spoštovanja ni statistično značilnih razlik ($\chi^2 = 0,108$). Delež sodnikov v 1. SNL (35,0%), ki meni, da so bolj spoštovani zaradi opravljanja omenjenega poklica, je podoben deležu sodnikov v 2. SNL (33,3%) in deležu sodnikov v 3. SNL (27,8%).

5.3.15 Razlog odločitve za nogometnega sodnika in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (**0,481**) ne kaže statistično značilnih razlik med spremenljivkama razlog odločitve za nogometnega sodnika in sojenjem v 1. ligi. Največ sodnikov (43,2%) se je odločilo za sodniško kariero, ker so bili povabljeni v te vrste s strani prijatelja, ki je bil tedaj že nogometni sodnik.

5.3.16 Najprimernejša leta za začetek sodniške kariere in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (**0,344**) ne kaže statistično značilnih razlik med spremenljivkama najprimernejša leta za začetek sodniške kariere in sojenjem v 1. ligi. Večina sodnikov (63,3%) se strinja, da so najprimernejša leta za začetek sodniške kariere med 18-im in 22-im letom starosti.

V ta odstotek spada 70,0% sodnikov iz 1. SNL, 50,0% sodnikov iz 2. SNL in 61,1% sodnikov iz 3. SNL.

5.3.17 Ocena lastnega socialnega statusa in sojenje v 1. SNL

Več kot polovica vseh sodnikov (68,2%) je ocenila svoj socialni status kot srednji. Delež sodnikov v 1. SNL (65,0%) je zelo blizu deležu sodnikov v 2. SNL (66,7%) in 3. SNL (72,7%). Koeficient χ^2 -testa (**0,885**) nam pove, da med zgoraj navedenima spremenljivkama ni statistično značilnih razlik.

5.3.18 Letno število dni odsotnosti z delovnega mesta zaradi sojenja in sojenje v 1. SNL

Skoraj vsi sodniki (84,1%) so bili enotnega mnenja, da so odsotni z delovnega mesta zaradi sojenja od 0 do 15 dni. Torej statistično značilnih razlik ni ($\chi^2 = 0,523$).

5.3.19 Število let aktivnega igranja nogometa in sojenje v 1. SNL

Ugotovljeno je bilo, da statistično značilnih razlik med številom let aktivnega igranja nogometa in sojenjem v 1. SNL ni ($\chi^2 = 0,660$).

5.3.20 Liga nastopanja in sojenje v 1. SNL

Koeficient χ^2 -testa (**0,117**) ne kaže statistično pomembnih razlik med spremenljivkama glede lige nastopanja, med nogometaši in sodniki v 1. ligi.

5.3.21 Odločanje pri prosti sodniški presoji in sojenje v 1. SNL

Odločanje pri prosti sodniški presoji ne ponuja statistično značilnih razlik ($\chi^2 = 0,401$)

5.3.22 Odziv na kletvice in žaljivke publike med sojenjem v 1. SNL

Sodniki razumejo tovrstna obnašanja kot sestavni del navijanja in jih preslišijo ($\chi^2 = 0,347$)

5.3.23 Odziv na kletvice in žaljivke igralcev in uradnih oseb med sojenjem v 1. SNL

Na to vprašanje je 88,6% vseh sodnikov odgovorilo, da je odvisno od situacije na igrišču in da v kolikor kletvice slišijo samo slednji, preslišijo in ne ukrepajo; v nasprotnem primeru pa kaznujejo z ustrežno disciplinsko kaznijo. Statistično značilnih razlik med spremenljivkama ni ($\chi^2 = 0,418$).

5.3.24 Upoštevanje pomočnikov in 4. sodnika in sojenje v 1. SNL

Pri tem odgovoru je bilo ugotovljeno, da statistično značilnih razlik med spremenljivkami ni ($\chi^2 = 0,444$).

5.3.25 Vpliv prijateljstva na vzdušje sodniške ekipe pred tekmo, med njo in po njej med sojenjem v 1. SNL

Največji delež sodnikov v 1. SNL 55,0% je na to vprašanje odgovorilo z DA. Med sodniki 2. SNL (66,7%) je prevladal odgovor DA, V VELIKI MERI. Sodniki 3. SNL so z enakim odstotkom (33,3%) odgovorili z DA ali DA V VELIKI MERI. Statistično značilnih razlik ni ($\chi^2 = 0,512$).

5.4 Potrditev oziroma zavrnitev hipotez

Postavljeno hipotezo H01, ki pravi, da sodniki 1. SNL prihajajo iz večjih mest, so poročeni, imajo otroke in ne živijo kot podnajemniki, lahko potrdimo na osnovi pridobljenih rezultatov iz anketnega vprašalnika.

Postavljeno **hipotezo H02**, ki pravi, da se sodniki 1. SNL ne obremenjujejo z odnosi s klubi in njihovimi funkcionarji, je potrjena. Iz podatkov je razvidno, da se 45% sodnikov s tem ne obremenjuje, 55% pa je v dobrih odnosih

Postavljeno **hipotezo H03**, ki pravi, da nogometni sodniki zaslužijo v povprečju 4.173 € sit letno, moramo zavrniti, saj po izračunih znaša povprečje okoli 3.338 € letno.

Postavljeno **hipotezo H04**, ki pravi, da sodniki 1. SNL so bolj zadovoljni s svojim socialnim statusom moramo, zavrniti, saj 66,0% sodnikov iz 1. SNL, 66,7% sodnikov iz 2. SNL in 72,2% sodnikov iz 3. SNL ocenjuje svoj socialni status kot srednji. Torej iz podatkov je razvidno da statistično značilnih razlik med spremenljivkami ni.

6. SKLEP

V diplomskem delu je bil glavni cilj ugotoviti socialni status nogometnih sodnikov iz 1., 2., in 3. SNL (slovenske nogometne lige). Za lažjo predstavbo smo si zastavili

še nekaj drugih ciljev, ki so potem skupno dali realno sliko o njihovem položaju v družbi.

Uporabili smo vprašalnik s tridesetimi spremenljivkami, rezultate pa smo obdelali v računalniškem programu SPSS ter smo naredili tabele in grafe.

Rezultati raziskave so pokazali, da imajo v povprečju višje kotirani sodniki boljše stanovanjske pogoje; vendar samo 9,1% sodnikov živi v podnajemniškem stanovanju, kar priča o dokaj visokem standardu glede na današnje vrtooglavo naraščanje cen nepremičnin, še posebej v Ljubljani in okolici ter na Primorskem. Največ lastnikov hiš je med prvoligaškimi sodniki, ki sodijo že dlje časa in posledično tudi več zaslužijo. Prav tako je med njimi tudi največ poročenih moških z otroki. Med vsemi sodniki pa polovica nima otrok in samo eden je imel status samskega moškega. Večina sodnikov prihaja iz večjih mest, ki so občinska središča in so hkrati tudi regionalnega središča. Iz glavnega mesta Slovenije prihaja sedem od štiriinštiridesetih sodnikov, osem pa iz vasi. Tudi pogoji, v katerih trenirajo, so zelo dobri, namreč velika večina razpolaga z atletsko stezo, z nogometnem igriščem in s fitnessom.

Iz zgoraj navedenega lahko rečemo, da prvoligaški sodniki prihajajo iz večjih mest, so poročeni, imajo otroke in ne živijo kot podnajemniki.

Naš naslednji cilj je bil ugotoviti odnose nogometnih sodnikov s klubi, trenerji, upravami, funkcionarji in igralci. Skoraj 60 % sodnikov uživa v dobrih, trije iz 3. SNL pa celo v odličnih odnosih. Ostali sodniki se s tem ne obremenjujejo, torej lahko zapišemo, da so za večino sodnikov odnosi s klubi in funkcionarji pomembni in da jim zato posvečajo pozornost. Glede sodnikov, ki sodijo v 1. SNL lahko rečemo, da so mnenja deljena-bodisi gre za dobre odnose in bodisi se s tem ne obremenjujejo.

Trenerji imajo do sodnikov dober korekten odnos. Torej gre za obojestransko spoštovanje. Trenerji gojijo profesionalni odnos do svojega dela, ki zahteva korektnost in spoštovanje vseh akterjev tekme, ne glede na okoliščine. Zato tudi sodniki, ki razsojajo morajo biti pozitivne osebnosti, ki spodbujajo akterje tekme k poštenemu sodelovanju v najpopularnejši in gledani igri na svetu.

Drugačno je razmerje sodnik-igralec v primerjavi sodnik-trener. Sodniki veliko več komunicirajo z igralci kot pa s trenerji. Če je bil odnos s funkcionarji in trenerji dober, so odnosi z igralci drugačni. Igralci so v večini primerov najmlajši akterji tekme, trenerji pa najstarejši, tako da nam že omenjeni podatek veliko pove. Trenerji imajo igralsko kariero že za seboj in so zato bogatejši za to veliko izkušnjo. Tudi sodniki so bili nogometaši in sedaj poznajo igro tudi s sodniške strani. Tako da nas zgornji podatki ne presenečajo, kvečjemu potrjujejo, da so igralci zaslepljeni z željo po zmagi in uspehu ter da jo želijo doseči za vsako ceno, ne glede na posledice pri sodnikih. Spoštovanje sodnikov s strani

igralcev niha, kot niha potek tekme, včasih so spoštljivi, včasih pa ne. Seveda je veliko odvisno od samega sodnika, npr. 38,6 % pravi, da jih igralci vedno spoštujejo. Vemo pa, da so strasti med tekmo razvnete, ko pa je enkrat tekme konec se le te ohladijo.

S pomočjo rezultatov raziskovalnega dela smo ugotovili, da so finančne zmožnosti prvoligaški sodnikov v službi boljše od ostalih. Povprečje zaslužka se s 43,2 % giblje med 626 in 834 € mesečno. Štirje sodniki 1. SNL pa zaslužijo več kot 1.252 €, dva pa nimata dohodkov. Polovica tretjeligaških sodnikov zasluži med 417 in 626 €. Zgoraj navedeni rezultati pričajo o višjem standardu, višji izobrazbi in seveda daljši delovni dobi sodnikov v 1. SNL.

Sodniki v 3. SNL zaslužijo največ do 2.921 € letno. Sodniki v 2. SNL največ do 4.173 €, medtem ko sodniki v 1. SNL zaslužijo do 16.694 € letno, Torej sodniki najvišjega ranga imajo višje prihodke tako v službi kot pri sojenju. Lahko pa zapišemo, da nogometni sodniki na državnem nivoju zaslužijo v povprečju 3.338 € letno.

Kar se tiče vpliva poklica, lahko opišemo nogometnega sodnika kot osebo, ki v službi zaseda srednje višji položaj in uživa večjo ali manjšo mero spoštovanja v odvisnosti od lige, ki jo sodi. Seveda so sodniki 1. SNL najbolj spoštovani.

V nadaljevanju je bil naš cilj ugotoviti kotacijo nogometnega sodnika in družbeni status, ki je po mnenju sodnikov samih na srednji ravni. Seveda lik sodnika predstavlja zrelo osebnost z neko mero samozavesti in hkrati skromnosti, zato nima potrebe po dodatnem dokazovanju. Živi z družino v svojem stanovanju in ima ob plači dodaten honorar kot nogometni sodnik, ki mu zagotavlja boljši finančni položaj in nekoliko višji ugled pri znancih in prijateljih. Prijetno spoznanje je, da so sodniki v vseh treh ligah enako zadovoljni s svojim socialnim statusom. Torej ni naključje, da imenujemo skupino teh štiriinštiridesetih sodnikov »A lista«.

7. LITERATURA

Antonietti, R. (2008) *Il mercato del lavoro degli arbitri di calcio: alcune note metodologiche e questioni aperte*. (Raziskovalno poročilo). Padova: Dipartimento di Scienze Economiche »Marco Fanno« Università di Padova.

Barbič, A., Hudej, F., & Svetlik, I. (1987). *Sociološke teme*. Ljubljana: Marksistični center Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Barle, A., Novak-Fajfar, B., & Stanič, G. (1994). *Sociologija: gradivo za srednje šole*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Berger, P., & Luckmann, T. (1967). *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. Harmondsworth: Penguin

Botton, A. de (1969). *Skrb za status*. Ljubljana: Vale-Novak.

Božič, F. (1998). S skalne kleti na hudinjo? Po poplavi je nogometno igrišče uničeno, prihodnost celjskega nogometa pa vprašljiva (str. 1). Publikum Celje nogometni klub: Nogometni klubi 1998 intervjuji.

Coelho, P. (1995). *Alkimist*. Ljubljana: Vale-Novak.

Duke, V., & Crolley, L. (1996). *Football, Nationality and the State*. Harlow: Longman.

Doupona, M., & Petrovič, K. (2000). *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Hart, S. (2007). *Arbitri da corsa*. Pridobljeno 1.9.2008 iz <http://uefa.com>

Južnič, S. (1993). Socialni antropolog o Slovencih: zbornik socialnoantropoloških besedil Kanalska dolina (str. 102-103). Ljubljana: Amalietti, Slovenski raziskovalni inštitut-SLORI.

Kajtana, T., Ulaga, M. in Hudobivnik, A. (2006). Citiranje in navajanje virov po 5. verziji APA standardov - osnutek. Neobjavljeno delo.

Kristan, S. (1997). *Kako izdelam diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Mujanović, Š. (2008). *Zadovoljstvo športnih pedagogov in položaj športne vzgoje na osnovnih ter srednjih šolah v Sloveniji*. Magistrsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Petrovič, K., & Doupona, M. (1996). *Sociologija Športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Pikalo, M. (2001). *Evropa 2000: igrivo bojišče narodov*. Ljubljana: Študentska založba.

Plesec, M., & Doupona, M. (2002). *Nogomet in družba: preporod nogometa v Sloveniji*. *Zavod za šport Slovenije*: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Richardson, A. (2007) Nekaj misli o sojenju. Pridobljeno 1.9.2008, iz <http://www.zkss.si>

Rožanc, M. (1995). *Ljubezen*. Ljubljana: Mihelač.

Stanič, G., Kirn, A., Rizman, R., Kraigher, S., Mlinar, Z., Barbič, A. idr. (1987). *Sociološke teme: študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za elektroniko.

Stojković, S., Marković, M., Bulja, T., Zlatar, P., Kos, M., Đorđević, P. idr. (1989). *Deset najboljih fudbalera*. Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod.

Sodniki. Ljubljana. Pridobljeno 20.11.2008, iz <http://www.nzs.si>

Šajn, V. (1996). *Pravila nogometne igre - komentar, 1996-1997*. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije.

Šeruga, A. (2004). *Socialni status atletskih sodnikov in sodnic združenja atletskih sodnikov Murska Sobota*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Vrcan, S. (1990). *Sport i nasilje danas u nas i druge studije iz sociologije sporta*. Zagreb: Naprijed.

Značilnosti sociologije športa. Pridobljeno 8.3.2008, iz <http://www.pfmb.uni-mb.si.html>

8. PRILOGE

8.1 Anketni vprašalnik

V1. STAROST:

1) 18 do 24 let 2) 25 do 30 let 3) 31 do 39 let 4) 40 do 45 let

V2. KAKŠNA JE VAŠA TRENUTNA STOPNJA IZOBRAZBE?

- 1) Končana osemletka
- 2) Končana srednje poklicna šola
- 3) Končana 4-letna srednja šola
- 4) Končana višja ali visoko strokovna šola
- 5) Končana fakulteta z univerzitetnim programom
- 6) Končana specializacija, magisterij ali doktorat znanosti
- 7) Trenutno ste študent

V3. KOLIKO KRAT NA TEDEN TRENIRATE SAMI (NEORGANIZIRANO)?

- 1) 1-krat na teden
- 2) 2-krat na teden
- 3) 3-krat na teden
- 4) 4-krat na teden

V4. KOLIKO TEKEM ODSODITE V POVPREČJU NA MESEC?

- 1) 1
- 2) 2
- 3) 3
- 4) 4
- 5) VEČ, KOT 4

V5. KAKŠNI SO POGOJI ZA TRENIRANJE PRI ORGANIZIRANEM TRENINGU V VAŠEM OKOLJU?

- 1) Imamo na razpolago atletske steze.
- 2) Imamo na razpolago atletske steze in nogometno igrišče.
- 3) Imamo na razpolago atletske steze, nogometno igrišče in fitnes.
- 4) Nič od naštetega, treniramo v naravi.

V6. KAKŠNA JE KARAKTERISTIKA KRAJA, V KATEREM ŽIVITE?

- 1) Glavno mesto.

- 2) Mesto, v katerem je središče občine in ima značaj regionalnega središča.
- 3) Mesto, v katerem je središče občine Slovenije.
- 4) Manjše mesto, vendar ni središče občine.
- 5) Vas

V7. KAKŠNI SO VAŠI DRUŽINSKI STANOVANJSKI POGOJI?

- 1) Živim pri starših.
- 2) Živim, kot podnajemnik.
- 3) Živim v lastniškem stanovanju.
- 4) Živim v lastni hiši.

V8. KAKŠEN JE VAŠ DRUŽINSKI STATUS?

- 1) Sem samski.
- 2) Imam partnerko.
- 3) Sem poročen.
- 4) Sem poročen in imam otroka-e.
- 5) Imam partnerko in otroka-e.
- 6) Sem ločen.
- 7) Sem ločen in imam otroka-e.

V9. V KAKŠNIH ODNOSIH STE S KLUBI IN NJIHOVIMI FUNKCIONARJI?

- 1) V odličnih odnosih.
- 2) V dobrih odnosih.
- 3) V slabih odnosih.
- 4) V zelo slabih odnosih.
- 5) S tem se ne obremenjujem.
- 6) Odvisno od posameznika.

V10. KAKŠEN JE ODNOS TRENERJEV DO VAS?

- 1) Odličen
- 2) Dober
- 3) Slab
- 4) Zelo slab
- 5) Načeloma v mejah normale
- 6) Ni komunikacije

V11. ALI VAS IGRALCI SPOŠTUJEJO KOT OSEBNOST?

- 1) Da, vedno.
- 2) Ne, nikoli.
- 3) V časih da, včasih pa ne.
- 4) Da, ko zmagajo.
- 5) Odvisno od sojenja.

V12. KAKŠEN DELOVNI POLOŽAJ ZASEDATE V SLUŽBI?

- 1) Nekvalificirani delavec.

- 2) Kvalificirani delavec.
- 3) Uslužbenec z nižjo izobrazbo.
- 4) Uslužbenec s srednjo izobrazbo.
- 5) Uslužbenec z višjo ali visok izobrazbo.
- 6) Obrtnik, podjetnik, zaposlujem tudi druge.
- 7) Obrtnik, podjetnik, ne zaposlujem drugih.
- 8) Zaposlen na inštitutu, fakulteti.
- 9) Občasno delam preko študentskega servisa.
- 10) Nezaposlen.

V13. KAKŠEN JE VAŠ MESEČNI DOHODEK V SLUŽBI (NETO)?

- 1) Do 100.000 sit.
- 2) Od 100.000 do 150.000 sit.
- 3) Od 150.000 do 200.000 sit.
- 4) Od 200.000 do 250.000 sit.
- 5) Od 250.000 do 300.000 sit.
- 6) Nad 300.000 sit.
- 7) Nisem zaposlen, nimam dohodkov.

V14. KOLIKO STE V LANSKI SEZONI ZASLUŽILI KOT NOGOMETNI SODNIK (NETO)?

- 1) Do 500.000 sit.
- 2) Od 500.001 do 700.000 sit.
- 3) Od 700.001 do 1.000.000 sit.
- 4) Od 1.000.001 do 1.350.000 sit.
- 5) Od 1.350.001 do 1.500.000 sit.
- 6) Od 1.500.001 do 2.000.000 sit.
- 7) Od 2.000.001 do 2.500.000 sit.
- 8) Od 2.500.001 do 3.000.000 sit.
- 9) Od 3.000.001 do 4.000.000 sit.
- 10) Do 5.000.000 sit.

V15. KATERI JE NAJVIŠJI RANG TEKEM, KI JIH SODITE?

- 1) 3. SNL.
- 2) 2. SNL.
- 3) 1. SNL.
- 4) Mednarodne tekme pod okriljem organizacij UEFA, FIFA.
- 5) Liga prvakov.

V15.a KATERI JE NAJVIŠJI RANG TEKEM, KI JIH SODITE?

- 1) 3. SNL.
- 2) 2. SNL.
- 3) 1. SNL, mednarodne tekme pod okriljem organizacij UEFA, FIFA, liga prvakov.

V16. KAKŠNO VREDNOST IMA VAŠ AVTOMOBIL?

- 1) Nimam avtomobila

- 2) Do 500.000 sit.
- 3) Od 500.000 do 1.000.000 sit.
- 4) Od 1.000.001 do 1.500.000 sit.
- 5) Od 1.500.001 do 2.000.000 sit.
- 6) Od 2.000.001 do 2.500.000 sit.
- 7) Od 2.500.001 do 3.000.000 sit.
- 8) Od 3.000.001 do 4.000.000 sit.
- 9) Od 4.000.001 do 5.000.000 sit.
- 10) Nad 5.000.000 sit.
- 11) Imam dva ali več avtomobilov v skupni vrednosti od 1,5 MIO do 4,0 MIO.

V17. ALI VAM SOJENJE POVZROČA TEŽAVE V SLUŽBI V SMISLU, DA MORATE ZAPROSITI ZA DOPUST ALI PROSTI DAN?

- 1) Nikoli.
- 2) Včasih.
- 3) Pogosto.
- 4) Vedno.
- 5) Nimam službe, samo sodim.

V18. SE VAM ZDI, DA VAS SODELAVCI, ZNANCI, PRIJATELJI, PARTNERJI BOLJ SPOŠTUJEJO, KER STE NOGOMETNI SODNIK?

- 1) Da.

- 2) Ne.
- 3) Občasno.
- 4) Delno.
- 5) Ne vem.
- 6) Mogoče.
- 7) Odvisno od koristi.

V19. ZAKAJ STE SE ODLOČILI, DA POSTANETE NOGOMETNI SODNIK?

- 1) zaradi poškodbe sem nehal igrati nogomet, a sem vseeno želel ostati v stiku z Njim.
- 2) Zaradi dodatnega zaslužka.
- 3) Od nekdanj sem si želel postati nogometni sodnik.
- 4) Prijatelj sodnik mi je to predlagal in me povabil v svoje vrste.
- 5) Zgodilo se je slučajno.
- 6) Figura nogometnega sodnika mi je dajala občutek pomembnosti.
- 7) Zaradi druženja.
- 8) Zaradi ohranjanja telesne forme.
- 9) Drugo.

V20. KATERA LETA MENITE, DA SO NAJPRIMERNEJŠA ZA ZAČETEK SODNIŠKE KARIERE?

- 1) Pred 16-im letom.
- 2) Po 16-im letu.

- 3) Pri 18-ih.
- 4) Med 19-im in 22-im letom.
- 5) Med 23-im in 27-im letom.
- 6) Med 28-im in 30-im letom.
- 7) Menim, da leta niso pomembna.
- 8) Ko dozoriš kot oseba.

V21. KAKO BI OCENILI SVOJ SOCIALNI STATUS?

- 1) Zelo nizek.
- 2) Nizek.
- 3) Srednji.
- 4) Srednje - visok.
- 5) Visok.
- 6) Zelo visok.

V22. KOLIKO LET ŽE SODITE KOT NOGOMETNI SODNIK V POSAMEZNI
LIGI?

- 1) v 1. SNL _____ let
- 2) v 2. SNL _____ let
- 3) v 3. SNL _____ let

V23. KOLIKO DNI V LETU STE ODSOTNI Z DELOVNEGA MESTA ZARADI
SOJENJA?

- 1) 0-15
 - 2) 16-30
-

3) 31-45

4) 46-60

V24. KOLIKO LET STE BILI AKTIVNI NOGOMETAŠ?

1) _____ let

2) 0

V25. V KATERI LIGI STE NASTOPALI?

1) 1. ligi.

2) 2. ligi.

3) 3. ligi ali nižje.

4) Nisem nastopal.

V26. KAKO SE ODLOČATE PRI SITUACIJAH, KO GRE ZA PROSTO SODNIŠKO PRESOJO?

1) Uporabljam zdrav razum

2) Odločim se po trenutnem občutku

3) Držim se striktno pravil nogometne igre

4) Upoštevam nasvete starejših kolegov

5) Upoštevam nasvete kontrolorjev sojenja

6) Uporabim znanje iz seminarjev

7) V določenih situacijah sem preračunljiv

8) Odločim se v skladu s svojim kriterijem in ne odstopam

9) Odločim se po lastnih izkušnjah

V27. KAKO SE ODZOVETE NA KLETVICE IN ŽALJIVKE PUBLIKE?

1) Razjezim se.

2) Odvrnem publiki.

3) Preslišim.

- 4) Me ganejo ampak ne vplivajo name.
- 5) Vseeno mi je.
- 6) Sem tako skoncentriran na tekmo, da jih ne slišim.
- 7) Zgodi se, da vplivajo name in za nekaj minut sem nezbran.
- 8) Mislim si: "Pa kaj mi to treba v življenju?"
- 9) Tako močno vplivajo name, da porabim veliko več energije in truda za sojenje, kot bi sicer.
- 10) To je sestavni del igre oz. navijanja.

V28. KAKO SE ODZOVETE NA KLETVICE IN ŽALJIVKE IGRALCEV IN URADNIH OSEB?

- 1) V vsakem primeru izrečem opomin ali izključitev igralca oz. odstranitev.
- 2) Disciplinsko ne ukrepam, ampak odgovorim z istimi kletvicami.
- 3) Preslišim.
- 4) Odvisno od situacije, če slišim samo jaz, lahko preslišim in ne ukrepam; če večina igralcev sliši kletvice, sledi disciplinska kazen, rumeni ali rdeči karton.
- 5) Prvič ustno opozorilo, naslednjič disciplinska kazen.
- 6) Smatram jih kot normalen pojav v sklopu njihove kulture.

V29. ALI UPOŠTEVATE VAŠE POMOČNIKE IN 4. SODNIKA?

- 1) Da vedno, imam popolno zaupanje.
- 2) Ne nikoli.
- 3) Odvisno od situacije, moja odločitev je vedno zadnja.

4) Odvisno, kdo je pomočnik oz. 4. sodnik.

V30. ALI PRIJATELJSTVO MED SODNIKI VPLIVA NA VZDUŠJE SODNIŠKE EKIPE PRED TEKMO, MED NJO IN PO NJEJ?

1) Da.

2) Da, v veliki meri.

3) To je odločilnega pomena.

4) Ne, nima vpliva.

5) Ni nujno, ampak je zaželeno.